T.
8.

IVSTINIANI ARCELLAE MEDICI AC PHILOSOPHI NEAPOLITANI.

De Ardore Vrinæ & ſtillicidio, Ac de mictu ſanguinis non puri Opus per utile.

PATAVII,
Laurentius Paſquatus Excudebat,
M D LXVIII.

AD ECCELLENTISSIMVM ET Illuſtrisſimum Principem Dominum Ottauium Freneſium Parmæ, & Placentiæ Ducem ſplendi disſimum.

COgitaueram iam diu quo-
modo rem gratam offerre
et complacere deberẽ Illu
ſtrisſimo, & eccellentisſi-
mo Principi excelſo domi
no Parmæ &placentiæ Du
ci ſplendidisſimo: & iuſtũ quidem eſt, ut
quanto uirtutibus. Iuſtitia, equitate, hu
manitate,& ſimilibus mentes dominorum
ornãtur. Tanto ſibi ſubditi imo & omnes
ad ſui dilectionem promoneantur; quo cir
ca quæ ſuo Principi grata et utilia perci-
piunt iis famulantes inſudare debent. Ta-
liter .n. & non aliter intelligentiæ ſummo
Deo complacent. Iccirco optarem ut labi-
lis naturæ humanæ compago acceptabilem
non odioſam materiam licet arduam mihi
adduxiſſet et difficilis ſpeculationis in ſci
bilibus philoſophiæ et medciinæ: Tamẽne
laudabile et generoſum litterarum opus o-
cioſe quietis argumẽtis moleſtari posſit de
creui potius uoluminibus ſapientum in cõ
templationibus phiſicis labore ingenti tem

 pus

pus expendere, quam quòd quieti blandi-
es ab opere tantæ nobilitatis deſiſtere: Sic
.n. generoſos animos labor nutrit. Vnde ter
reri non debeo imo animoſior fieri ad ex-
pugnãdum labores corporeos & animales
ſciens, quod nunquam bella bonis, nunquã
diſcrimina deſunt ſic pſalmigrauiſta Dauid
multa flagella peccatorum ſperantem autẽ
in domino miſericordia circũdabit quare
ego ſpero ſatis ragito et exoro miſericor-
diam ſuam ut aperiat mihi uiam placen-
di uenerandæ memoriæ celeberrime do-
mus uetuſtisſimorum patrum. Cuius eſt
intitulatio de freneſiis. & Vtinam cauſam
quam nuper mihi obtulit uolubilis fortuna
multiſque lapſibus promptisſima generoſe
& eccelſe benignati ſerenisſimi Principis ſa
tisfacere potens ſit: cum de re ardua & dif
ficili mihi agendum ſit ad ſalutem tamẽ hu
manam pernecesſaria multum; propterea
iugum hoc ſuaue et bonus mihi leue uide-
tur hilariq; animo de diabelica pasſione.

De Ardore urine: ſtillicidio: et mittu
ſanguinis puri aut impuri opus aggredior
ſciens his pasſionibus frequẽtisſime genus
humanum torqueri: quarum materia dia-
logicæ à ſophiſta cum philoſopho erit tra-
ctanda; hoc tibi munus Illuſtrisſime Prin-
ceps offerimus quod ſub umbra alarũ tua-
rum

tum protegatur uelimus : bene uale mi Excellentisſime Princeps qui me ut cæteros ſoles ama, atque tue benignitati comendatum habeas .

CAPVT PRIMVM DE CAVSIS *diſpoſitionum & de quod nominis earum cognitione.*

LIcet uiarum urinæ notitia ambigua ſit,& eius difficilis cognitio ſicut plurimarum ægritudinum ut ex ſecundo tegni colligi poteſt: tamen ſenſu uiſus et ex quæſitis ab infirmo à quolibet interrogante facile cognoſci poteſt diſpoſitio quæ frequentia mittus appellatur quoniam hæc ægritudo per ſe nota eſt,& eſt una de diſpoſitionibus malis diabetica ſcilicet paſſio in qua multitudo urinæ ſecundum quãtitatem diſcretam emittitur ideſt in plures mittus partita:& hæc a quibusdã diaria dicitur: quia fluxus eſt urinæ: Cuius diabetes ſpecies diſpoſitio eſt urinæ cum impotentia retentionis eius, & hanc italici impotentiam urinandi nominãt,ideſt emiſſionem urinæ guttati effuſe à græcis tamen ſapientibus ſtranguria nuncupatur: Eſt ergo diſtillatio frequens mittus media diſpoſitio inter retentionem urinæ quæ a modernis ſuria dicitur: & emiſſionem urinæ ſcilicet naturaliter & uoluntarie abſque impedimẽto exeuntis in omni tamen deſtillatione emittitur urina ſed paulati & ſepe quare non retinetur & quia indiſtillatione concurrit cauſa præternaturalis uirtutem ſtimulans et multitudo urinæ aut

eius

eius acuitas uel diſpoſitio complexionalis ut pſaſmus ideo ſi emittitur urina non ſine nocumento uirtutis nec ſine labore & eius conatu emittitur & tunc diſpoſitio hæc diſſuria a modernis dicitur: Sed quando diſpoſitio hæc taliter augetur ut urina guttatim et non continuæ emittatur: hæc ſpecies nocumenti in urina contingẽs difficultas urinæ ab Auicẽna uocatur & à græcis ſapiẽtib. ſtrã guria: atque hæc difficilia ſunt propter apparentes diſcordias in ſententiis auctorum ueritas tamen ex his dictis apparet: ex cauſis etiam uidetur notitia ſignorum frequentis mittus diſcurrendo per eas: quæ etiam ſigna ex nocumento in mẽbris principalibus haberi poſſunt ut uidetur in freneſi in qua quãdoq; urina detinetur & aliquãdo cum magna difficultate parum emittitur: ſimiliter haberi poſſunt ſigna ex nocumento cordis epatis quorũ egritudines & accidentia quarti tertii querenda ſunt una tamen cauſarum exteriorũ ſtrãgurie aſſignatur uehemens frigidas a circunſtante aere & ab aliis rebus non naturalibus ut à cibo & potu quæ uehemẽter fecerunt permutationem in organis urinæ uelut in ueſſica tota aut in collo eius aut in poris uritidib. aut in renibus quantum ad paniculum colatorium aut in emulgentibus uenis per hec .n. omnia contingit hominem in urinando priuari: aut quia in ueſſica non recipitur urina aut quia dato quòd in ipſa recepta fuerit expelli non poteſt propterea quia fortis

frigiditas prohibet debitam circumtractionem muſculi colli ueſice de circunferentia ad cētrum quare urina denegatur propterea quia ad expulſionem illius neceſſaria eſt apertio colli ueſice: Cum ergo motiua uirtus dilatat: contractio muſculi prohibet illam dilatationem unde denegatur urina et ſic cauſatur dolor: ex alia etiam cauſa. urina ſui multitudine & mala complexione fortaſſis conſequuta ad ipſam incitat uirtutem expulſiuam & ſic perſeuerat pugna expellētis ad cōſtringens & econuerſo cum ergo uirtus indilatando elongat ſuperficies intrinſecas colli ueſice tūc aliquid de urina deſtillando cadet: & hoc eſt formale ipſius ſtrangurie unde non eſt mirabile ſi frequēs eſt mictus totiens enim ad expellendum mouetur ueſica quotiens ab urina patitur ſed quaſi ſemper redditur ab ea ergo quaſi ſemper mingitur: aut ſaltim mingēdi appetitum habet patiēs: Cum ergo collum ueſice magnifice læſum eſt, & uirtus eius debilitata non eſt mirabile ſi impotentiam habeat mingendi & cum magna anguſtia urinam emittat quæ non eſt aliud quam ſtranguri ca paſſio nominata: in qua ſi due cauſe de fortioribus fuerint aſſociate ſcilicet urine acuitas aut putredo ei cōmixta uel ulcera et excoriationes in collo ueſice ſequitur neceſſario frequētia mictus. ex quo ſequitur quod quamdiu durat cauſa cōſtringens & dilatatiuus effectus tamdiu durat egritudo: ſequitur etiam quod ibi eſt motus preter na-

tura

turalis & multũ uiolentus ideo neceſſario ibi eſt dolor fortis: ſequitur etiam quod ex retentione urinæ in ipſa acquiritur acuitas ad quam ipſam urina eſt ualde parata propter amaritudinem & ſalſedinem eius unde ardor cauſatur urine in tali ergo diſpoſitione duplicem complicatã contigit fieri ſpeciem male diſpoſitionis prima ſtillicidium urine ad quòd defacili ardor ſequitur urine a caliditate in collo ueſice ab ipſam urinã iã inducta. Sed prima a frigiditate ut iam dicti n eſt: Vnde cauſa poteſt reddi quare multi hac egritudine laborantes facile moriuntur: huius ratio eſt quoniam pſaſmus, & cõtractiui motus lacerti colli ueſice nocumentum cõmunicant nucę & de ipſa cõmunicatur ad cerebrum ualde facile, unde ſepe mori contingit. Nunc alterius accidentis ardoris ſcilicet urine, cauſe reddende ſunt: quæ quia multe præcipue ponende ſunt, & famoſe: prout eſt ab ipſa urina, quæ acuta eſt ratione colere ſecum ad mixte uel materie ſalce quæ mẽbra urine ſatis ſenſibilia a cuitate ſua ledunt, & ſic ardorem cauſant quoniam multa materia colerica in breui tempore achiſtifellis tranſire poteſt, cum urinali aquoſitate ipſam acutiorem efficiens & amplos meatus, & hec eſt una uera, & appropriata cauſa diſſurie, & punctionis urine eſt, etiam alia cauſa ex qua ardor fit, urine propter ulcera, & ſcabiem in collo ueſice aut in extremitate pudibundi, perque urina tranſiens mor-

dicando ardorem parit: Aut cauſa eſt ægritudo fortis eliquãs humores, & ad membra urine pro pellens unde acutorum humorum propter nimiã caliditatem cõmunicatã ab epate ad renes in mẽ bris urinæ ardor cauſatur: Aut ardor urinæ ex altera ſpecie famoſa cauſatur, quæ eſt conſumptio carnis glanduloſæ in collo ueſicæ create ad equã dum acuitatem urinæ: Caro enim illa deficiens nõ poteſt equare urinam quia tunc in ſui acuitate nõ cõfringitur, & corpus ueſice ſiccum redditur, & non irroratum ardorem eius facile percipiet humiditate deficiente quæ gratia finis continetur in glanduloſis carnibus ad irrorandum, & humectandum membra ut ad expulſionem humiditatũ expoſitoria ſint eo quod humiditas reddit ea extenſibilia, & fluxibilia, ſed deficiente illa humiditate, nõ contemperatur acuitas urinæ: Cum omnis urina ex lapſu complexionali acuta ſit, & ſalſa, & à caliditate, et ſiccitate acquiſita in ea præternaturam intenſa magis acuta, et ſalſa fit, quare ad collum ueſice delata notabilis ſenſationis exiſtens mordicationem, et punctionem, et ardorem neceſſario parit: Ideo hæc eſt, ſpecies famoſa, et mala ardoris urinæ ſcilicet comſumptio carnis glanduloſe in meſenteriõ exiſtens ad hoc, ut ſui humiditate contemperet ardorem urine acquiſitum ab actione caloris et miſtione colerice, materiæ, & ſeroſitati acute parti ſanguinis: cuius male diſpoſitionis ſigna habentur per inueſti

gationem

gationem cauſarum corpus poſitiuæ ab intra uel ab extra exiccãtium prout faciũt fortes euacuationes in fluxibus fortibus, & flebotomiis, & aliis corpus exiccantibus maxime mirabc, et meſenteriõ, et inteſtina, & lumbares partes quas omnes cauſas neceſſe eſt comunicari extenuationem prædictarum partium; aut totius corporis conſuptionem ubi ergo aderit extenuatio prædictarum partium aut corporis ſignum erit conſumptionis carnis glanduloſæ, et potu etiam cathari darum multa prouocatur materia cum ingenti ardore urine adeo quod ſanguinẽ mingere faciãt ut ex ſola appoſitione earum ſupra genu aut ſupra pollicem uiſa ſunt iſta omnia fieri: Fit etiam ardor urinæ aut per eſſentiam aut per colligantiam aliorum membrorum, & ſi per eſſentiam tunc aut peruenit à mala complexione pudibundi aut ex ſolutione eiusdem ſi primo modo aut erit materialis aut imaterialis quæ cognoſcitur per loci colorẽ: Si autem ardor fit abſoluta continuitate hoc contigit, aut pp excoriationẽ, aũt propter ulcera quæ in canali uirge ſæpe fiunt, aut poris uritidib. aut renibus, aut ob ſcabiẽ in uiis urinalibus uel propter lapillos in renibus aut in ueſsica exiſtentes: Si autem ardor fit per colligantiam hoc multipliciter contingit fieri primo, per colligantiam ad cerebrum: nam in cerebro frigido, et hum. generãtur materiæ flegmaticæ per uiam indigeſtionis quæ licet non ſint uere flegmata eoque nul

lus humor uere, et proprie dici poteſt talis niſi ſit genitus in epate tanquam in principio ſuæ generationis organico hæc autem diſtillando per uiam compreſsionis fluunt ad ſtomacum ubi congregata indigeſta faciunt chilum generari frigidum, & hum & aquoſum per quem epar non poteſt generare maſſam ſanguineam conuenientem in complexione unde ex magna parte flegmatum, & multitudine materie colerice in epate poteſt generari flegma ſalſum quod multiplicatum deſcendit perſeipſum fluendo aut ſaltim in uirtute pellitur pars eius per uenas, & arterias in ligamentis & muſculis colli ueſice ubi fundatur, & imergitur unde pars eius acuta ſatis dolorem efficit pungitiuum profundatur enim in panniculis aut in muſculis in ſua penetratione uigorata a quadam particula colere rubee diſſoluente colliquante, et faciente penetrare flegma ſalſum unde credendū eſt, quòd ex continuo defluxu illius materie ſalſe & acute membra urine ardorem patiantur, & ulcera aliquando: Aut ardor fit propter ſaniem ab apoſtemate uel àpectore deriuata ad ueſicam per cōcaua uenarum ſicut enim materie agibo epatis aſcendunt propter nutrimentum partium pectoris, et capitis per uenam chilim, et per duas uenas ramificatas ab aſcellari quarum rami ingrediuntur per poſteriorem partem cerebri in panniculis ita omnino concedendum eſt eaſdem materias in criſibus egritudinum a ſuperioribus

par

partibus propelli ad inferiores maxime forti exiſtente uirtute expulſiua quæ ſaniem quandoq; propellit de concauitate oßium, & pectoris 7. aphoriſmorũ 59., &, proprie cum uie ſint parate, & he quidem materie ſi e runt acute quia nimium inflãmate aut fuerint eiuſdem materie colerice permixtæ aut ſecum adiunctæ materie ſanioſe poterunt ardorem magnum efficere in uiis urine, et maiorem quam intermediis partibus ut puta poris uritidibus eo quia una materia acuta alteri permixta acutiori poteſt maius efficere nocumentum in partibus in quibus permiſcetur quam in partibus aliis: Sed urina ſaniei, aut materie acute permixta maioris acuitatis erit effectiua in eis quam antequam cõmiſceretur: ſimiliter iterum deduci poteſt qualiter materie acute in criſibus permutatiuis ex ſcabie, uariolis morbillis expulſe ad urine uias ardorem in eis poßint efficere ex quo fundamẽto iterum facilius poteſt uideri qualiter materie acute ut aduſte in egritudinibus ſplenis, & epatis per emulgentes uenas ad urine uias expulſe poſſunt ardorem efficere: Vt Auicẽna 2. primi ca. de ſignis colorum urine eum inquit, & illud quidem quod accidit ſecundum modum purgationis, & criſis ſignificatur quòd eſt in fine quartanarum, & cum ſplenis egritudines reſoluuntur, & dolores dorſi, & matricis ut 2. 4. cap. de ſignis permutationis materie ad inferiora, & alibi pluries unde ex preditis

dictis non eſt difficile uidere multiplicitatem ardoris urine ſecundum diuerſitatem partium per colligantiam efficientium ipſum. Cum igitur ſit, ardor excretica tranſmutatione materie quæ à toto deſcendit per uias urine, & facit ardorem in acuitate ſua: Tunc uarietas talis ardoris, per ſigna poteſt comprehendi ut ſi à morbillis uariolis ſcabie per notitiam defedationis cutis poterimus ſcire materiam harũ egritudinum per uias urine mutatã eſſe, & earum materie ſæpe etiam terminantur per fluxum uentris cum raſura, ut prima quarti cap. de uariolis, quæ materia etiam non minus bene terminari poteſt, per uias urine ſimiliter morbillorum eo quia utriuſque materia corrupta eſt, & acuta ſiquidem generatio uariolarum ſit ex ſanguine corrupto. Morbillorum uero propter uehementiam maliciei ſanguinis corrupti pauci. Amplius quia omnium iſtarum egritudinum materialis cauſa cõtinetur in uenis quæ a uirtute facile poteſt deferri ad uias urine, & ardorem efficere: Iterum poteſt cognoſci ardor urine ſi erit per colligantiam à toto eo quia talis ardor accidit in ſtatu egritudinis uel tempore uehementis ebullitionis materie eo quia ſi materia deferatur ad uias urine antequam putreret, & ebullerit non efficeret ardorem urine: tertio poteſt cognoſci per abſentiã primitiuarum cãrum quæ urine ardorem efficere poſſunt ut comesſiones rerum acutarum, & medicinarum: poteſt

etiam fieri ardor à cauſa complexionali ut ſi complexio erit à generatione colerica aut ſanguinea calidior potius quam humidior, & licet complexio non fuerit talis a principio tamẽ ex regimine fieri poteſt in humoribus aduſtio, ut etiam ex forti exercitio aut labore aut uſu acutorum ciborũ ſalſorum ut ſæpe contingit ex comeſtione cæpe allii uini fumoſi aut habentis acuitatem accidentalem ut miſtionem aquæ uitis aut aliorum acutorum, Aliter etiam poteſt cognoſci ſi fuerit à mala cõplexione uniuerſali aut ab aliqua parte particulari ut ab epate renibus aut aliis membris in urinalem aquoſitatem pertinentibus: ex quibus clare elici poteſt quod ardor urine poteſt prouenire aut per colligantiam totius ad membra urine à toto cadentem ſicut fit frequenter in tranſmutatione cretica materierum ad membra urine ut in febribus acutis ſæpe contigit, & ſcabiæ aut uariolis ut dictum eſt, quarum materie aut quia nimium exuberant aut quia ab incitata uirtute, ſinchomatice pro pelluntur, & contingit fieri diuerſionem de circunferentia ad centrum: Aut fit ardor in urina per colligantiam partis ut ſæpe contingit ex deſcenſu materierũ acutarũ ad ueſsicam abepate expulſarum ut patet in criſibus acutarum egritudinum, & hoc fit frequenter propter expulſionem materierum quæ in epate ſaniate fuerunt ſiue in eius concauo ſiue gibbo, & ab eo expulſe ad uias urine licet talis defluxus ra-

ro contigant propter maiorem propinquitatem ad inteſtina, ad uias tamen urine poſſunt propelli, ut is tertii tract. tertio cap. de adubellati epatis ubi ita ſcribitur eruptio adubellati ideſt apoſtematis ſaniati ad partes renum,& egreditur cũ urina quòd, idem clarius ſcribitur is tertii tract. ſecundo cap. penultimo mictus autem puris quandoque fit per eruptionem adubellati in mebris ſuperioribus ut pulmonis pect.epatis,& cũ hec materia non euacuatur ab acuitate, & a putredine accidẽtaliter acquiſita propter materierum acuitatem ex quibus genitum fuit pus non eſt mirabile ſi poteſt ardorem cauſare in uiis urine, poteſt etiam fieri ardor urine ex lapſu complexionali ipſius ueſice,quæ, ſi calida, & ſicca fuerit poteſt, eſſe cauſa ardoris urine ſic egritudo in unitate ueſſice contingens, ut excoriatio ulcera ſcabies hoc idem ſæpe efficere poſſunt ſi in toto corpore ueſice fuerint, & maxime in eius collo item omne genus egritudinum coplexionalium in membris urinalibus mediatis uel imediatis eueniens ut in poris uritidibus, & emulgentibus uenis renibus, & epate pariter ſi materie acute ſalſe aut putrefacte ad hec membra deriuantur ardorem efficere poſſunt, ut quemadmodum lapſus complexionalis unitatis prædictum ardorem efficere poteſt ex quibus clare elici poteſt quod omnis ardor urine peruenit aut propter nocumentum eſſentiale ueſice aut propter colligantiam à toto cadentem

aut

aut a particulari membro. Vnde elici etiam poteſt quòd hec egritudo fieri poteſt incipiendo,& permutando ex aliis egritudinibus ad ipſam quæ diſpoſitio in ſui principio leuior eſſet, & facilius curari poſſet quam ſi incipiendo contingeret, ut cũque tamen hec diſpoſitio indiget curatione magne ſollertie, & quam citius fieri poſſet prouidere membro mandanti quòd ratione materie calidè acute uel corroſiue illius ardoris effettiuum erat unde non eſt mirabile quando ardor urine nõ incipiendo ſed permutando fit ab aliis egritudinibus ſi tunc ualde facile patiens in excoriationem ueſsice, & ulcerationem incidit quoniam ut plurimum talis deſcenſus materierum inflamatarum eſt acutarum aut ſaniatarum, & corroſiuarum quæ ad pudibundum membrum excelentis ſenſationis delate per ſuum paniculum colligatum collo ueſsice in urinali uia ex illis cõtingunt excoriatio, & ulcera fieri cito: & Notandum quòd loca ulcerata non euacuantur à præſentia materierum uiſcoſarum, & à calore intenſo renum ex quibus duobus poſſunt fieri arenule, & ex arenulis lapides in renibus aut in ueſsicaquæ quia aſpera aut magna ſunt per loca ſtritta abſq; excoriatione tranſire non poſſunt ideo ulcerant, & impotentia illa emiſsionis urine rationabilius prouenit in principio egritu dinis à reſidentia, & fixione materierum imerſarum collo ueſsice, & ibidẽ inuiſcatarum quam alapidis præſentia bene tamẽ

hæc minantur in poſterum futurum lapidem, & ſi non de neceſsitate tamen erit ſuſpicio magna ut infra dicetur maxime quando dolor ſpine in loco ſpōdilium aderit, & proprie renum cum quo dolore ſi mittus arenarum habentium trumbos & mucos ſlegmaticos perſeueraverit nullis arenulis cōmixtos indicant hæc futurū lapidē ſed diceret aliquis ꝙ corpus alleuiatur per cōtinuam euacuationem harum rerum qūo ergo lapis eſt, futurus? Reſpondendo dico quòd omnis urina arenoſa ſignificat euentum lapidis qui conſolidatur, aut qui conſolidando procedit aut qui reſoluitur, ut ſecunda primi ſuma ultima cap. 6. ſi autem lapis conſolidatus eſt, aut eſt in uia conſolidationis iam apparet difficultas diſpoſitionis. Si autem lapis reſoluitur ideſt cominnitur nō deficit quin magna ſit habenda ſuſpicio eo quia iam inueniuntur cauſe quarum aliquæ ſunt neceſſario concludentes aptitudinem confirmationis lapidis, Alie producentes ad hoc. Nam ſi erit aliqua complexio ſanguinea habens renes cōparatione ad medium generationis notabiliter calidos, & iterum ſi aderit multitudo ſlegmatis in uiis urine quòd apparet ex mucis, & trumbis ſlegmaticis in urina tūc poſſumus arguere quod apparet utraque diſpoſitio generationis aut confirmationis noui lapidis, & primo ex parte agentis, quòd eſt calor excoquens ſecundo ex parte materiei quæ uiſcoſitate ua à calore ex cocta uertitur in arenulas deinde

de in lapides quoniam eadem materia arenulas iam inuentas in renibus ſua uiſcoſitate conglutinatur ad inuicem, & eſt cauſa generationis lapidis: Accedit etiam alia cauſa quæ diſpoſitiua eſt et eſt uiarum ſtricturra aut propter pinguedinē aut propter naturalem complexionem: Sed ille cui aduenit lapis renū, ut plurimū eſt pinguis, & hēt uias anguſtas naturaliter aut accidētaliter tunc ergo inuenientur cāæ naturaliter concurrentes ad generationē lapidis. ſ. intēſa caliditas renū uiarū anguſtia multitudo materie flegmatice, & pinguedo notabilis. Amplius ſi aderit dolor in renibus fixus qui dolor eſt cauſa atractionis materierum ad renes, & licet dolor ſit accidens alicuius diſpoſitionis ipſe tamen poteſt eſſe cauſa augumentationis eiuſdem aut confirmationis: Item quia arenoſe hipoſtaſes poſſunt peruenire ex aduſtione materierum in uenis ex parte cauſe adurentis caliditatis, & materiei generationis earum in uenis igitur ardor urine poteſt prouenire ab arenis expulſis à uenis per renes quæ ſui aſperitate dolorem cauſant in extremitate pudibundi quando ergo talia reperiuntur in aliquo ſubiecto ſi nō dum eſt genitus lapis erit tamen in uia generationis eiuſdem maxime ſi diſpoſitū erit ad excoriationem, & ulcera quæ magnitudine, & multitudine arenarum facile conſequi poſſunt: Atque hæc in poſterum minantur accidentia ualde ſeua, & ſatis difficilia, & uerenda nocumenta maxime,

propter diuturnitatem quando ſatis prolixè tempore durauerint ideo eſt, hæc egritudo uerenda multum propter ipſius maneriem eſt, enim de illis quæ non ſolent bene curari cum ſit egritudo cõplicata, & ut plurimum continue affligens ipſa enim fere nullam ſolet habere interpellationem unde ad nocumenti fixionem tantam producitur patiens quòd neque incedendo neque quieſcendo euacuatur ab ardore in locis prædictis: Quare non eſt, mirabile ſi exardore incidit in excoriationem ueſice, & ulcera eius, & concludendum eſt, quòd hæc egritudo ſæpe fit permutãdo ex aliis egritudinibus in ipſam aut ab humoribus delatis ad uias urinæ ab aliis membris itaque in cura ſufficit cognoſcere ulcera, & excoriationẽ perueniſſe ab aliquo membro quòd ratione ſuæ acuitatis, aut caliditatis materie uel corroſionis prædicta efficiebant; quod etiam alio fundamento euidentiori poteſt declarari hoc modo, ſi patiens erit calide cõplexionis à generatione ſua aut quia augumentum caliditatis, & acuitatis in humoribus ſuis multum, & potenter ſuperuenit ex regiminis calefactiui uſu, aut in quãto aut in quali quia uinis fumoſis aut potentibus, cibis aromaticis uti ſolitus eſt, & ſi paſſus fuerit egritudines acutas à materia colericca calida acuta ut febres acutas quæ omnia conſueuerunt tranſmutatione cretica ad uias urine effundi ſecunda 4. cap. de ſignis permutationis materierum ad uias urine quare ut

plurimum ex ardore urine deuenitur ad excoria tionem, & ulcera ex permutatione aliarum egri tudinū aut ab humoribus aliunde delatis aut propter nocumentum eſſentiale ueſicæ ut dictum eſt, quare clare patet quòd cum incipiendo cum permutando ex aliis morbis hæc mala diſpoſitio fieri poteſt per colligātiam eius ad alia membra: ſed in his paſſionib. uidentur magis affligi patientes tempore hiemis quam tempore eſtatis? Cum oppoſitum eſſe deberet quia tempore hiemis materie non ita frequenter corrumpuntur, & ineſtate ratione caliditatis cicius permutantur res, ut experientia uidetur. Ad hoc ita reſpōdetur quòd caliditas fortior eſt in profundis partibus corporis tempore hiemis quam tēpore eſtatis ideo propter hoc acutiores redduntur materie quoniam fortitudo caloris per unionē naturalis caloris reddit uirtutem fortiorem reſiſtit autem magis fortis uirtus quam debilis accidentibus cauſis egrotare facientibus, ideo fortiores patiuntur dolores tempore hiemis quam in eſtate, & ſunt iſti ſermones clauſi in ſententia hipocratis ſermone illo uentres hieme, & uere natura callidiſſimi pro quo ſciendum quod ulcera renum, & ueſice conſimiles habent canones unde Auicenna non diſtinxit capita fiunt autem utraque alapide excoriāte aut ab humore acuto ſalſo aut uiſcoſo adherente qui magna difficultate ſeparatur, & in cuius ſeparatione ſecum trahit de ſubſtantia mēbri poſſūt

ad huc fieri ulcera à ſanie ab epate ad renes tranſmiſſa ut plurimũ enim humor acutus aut ſanies ab epate aut lapis ulcera cauſat, & quãdo ardor cauſatur ab ulceribus renum, & ab effuſione materierũ a renibus propter ulcera in eis exiſtẽtia quæ licet conuenientiam habeant cum ulceribus ueſicæ ex parte cauſarum efficientium illa, & ex parte cure differunt tamen in aliquibus ut infra patebit, & cauſe uniuerſales ulcerum renum & ueſicæ eædem ſunt quæ ad tria genera cauſarũ reducuntur prima eſt eruptio adubellati ideſt apoſtematis iam in ſaniem conuerſi ſecunda eſt conuerſio uulneris in ulcera per generationem puris in ipſum tertia eſt eruptio puſtularum per imectionẽ corroſiue materie in eiſdem inuente ſecunda primi doct. 2. cap: 17. & præter has cauſas aliæ reperiuntur ulcerũ cauſe in renibus aut in ueſſica, & uritidibus a ſapientibus aſsignate quarũ prima eſt deſcenſio lapillorum per uias prædictorum membrorum quoniam uie ſunt ſtricte, & anguſte & lapilli tales habent eminentias acutas à quibus fit ſolutio continui propter aſperitatẽ, quã habent ex quo apparet, quod talis tranſitus lapillorum non eſt imediate cauſa ulceris ſed ſolutionis continui deinde uulneris, tertio ulceris. lapis enim cauſat ardorem urinæ ſed cum iam genitus eſt tunc minguntur urinæ tenuiſsime eo quia uiæ iam clauſæ ſunt, & ſola cribratur aquoſitas urinalis, Signa uero oſtendentia ulcera ueſſice ſunt

tri-

triſtis ſenſatio, punctionis ardor uel mordicatio in collo ueſicæ et in peritoneon aut emiſſio ſanguinis, & puris ſimul con urina & ſanguis quidē emittitur tempore quo fit eruptio aut ulcerū ampliatio aut diſtractio partium, puris uero quādo ulcera ſtant: Aliud ſignum eſt fetor in urina quoniā ſanies à calore præter naturali genita eſt. Aliud ſignum eſt grauitas, & dolor uerſus anchas & circa partes lumbares quoniam iis ueſica ſuſtentatur. Vlcera uero renum et ueſicæ conueniunt in multis primo quia utraque concomitatur mittus ſanguinis & puris ſecūdo quia utraq; concomitatur dolor grauatiuus & mordicatiuus. Tertio conueniunt ex cauſis dolorū effectiuis quæ poſſunt eſſe communes utriſque. Differunt in multis primo ex parte mittus, nam ulcera renum concomitatur facilitas urinæ eo quia renum officium non eſt ad urinam expellendā ſed ad perficiendā ſolum, ut in pluribus quoniam ſæpe lapilli claudunt uias colatorii paniculi renum per quos aquoſitas urinalis per uritides deſcēdit ad ueſicā. Vlcera uero ueſicæ neceſſario concomitatur difficultas urinæ pp impedimentum clauſionis, uel pp impotentiam applicationis colli ueſicæ ad ipſam expellendam, aut difficultas detinendi ipſam: Quoniam propter ulcera collum ueſicæ mollificatur unde cauſatur difficultas expellendi eam. differunt etiam ratione puris: quoniam pus quòd exit à ueſica groſſum eſt & ſubſidet in urina,

& maior percipitur ſetor ab eoquã illo ꝙ à renibus exit item quia ſanies à renibus in albedinem tendit nec ſubſidet. Amplius differunt ex parte doloris nam in renibus ꝑcipitur apud Ilia in ueſſica uero in pectine et ſuboſſeo, & dolor qui à renibus eſt acutus pungitiuus & intenſus notabiliter non tamen adeo ut is dolor qui à ueſſica eſt, quoniam eſt membrum neruoſum ideo ſenſatio intẽſiue maior eſt, quam illa quæ renum: Vlcera præterea renũ concomitatur laſſitudo totius corporis, & impotentia ad motum progresſiuum ratio quia in nocumento renum materia uel mala complexio concomitatur à multis partibus propter neruos, ortos à nuca & talia accidentia ſi cõcomitantur ulcera ueſſicæ maxime apparẽt in partibus inferioribus, iterum ulcera renum ſequitur ſtupor in eo pede correſpondẽte dolori uel dormitatio cum frigiditate percepta in pede correſpondente reni patienti, quòd accidens ulceribus ueſſicæ non conuenit et hoc fit propter colligantiam cum renibus & de his ſatis ne tedio afficiam animos legentium allegationibus auctorũ quòd plurimis modernorum contingit propter raritatem exercicii in uoluminibus ſapientum nõ propter ueritatem iam cognitam: Sed quia propter ulcera renum & ueſſice contingit ut dictum eſt mittus ſanguinis puri aut impuri de eo etiam oportet aliquantiſper dilatare ſermonem eſt .n. accidens copulatum ſuperioribus ſatis uerendum

& patienti profecto pie condolendum eſt propter uaria tormēta ex ualetudine qua anguſtioſe multum, & labori oſe patiens talia torquetur: ſanguinis enim puri aut impuri emiſſio per urinam propter ulcera cum ingenti fit ardore & ſtillicidio urinæ: quæ diſpoſitio apud quecunque ſublimis intelligentie uirum non ſolum uerenda eſt ſed male terminationis in pluribus eſſectiua quis .n. credere poteſt partes humani corporis eſſentiales corrumpi ſine magnopericulo? Quòd enim ſanguis et alie materie humorales uertātur in ſaniē non niſi ab extraneo calore uehementis incenſionis fieri poteſt quomodo etiam in uenis, & arteriis in ſimplicibus, & organicis membris fieri tanta poteſt putrefactio abſque compoſitionis, & complexionis earum corruptione non eſt intelligibile quilibet ergo uereri debet ſi ei offertur patiens cuius partes humani corporis diſſoluuntur, & tantis cruciatibus uexatur, imo quo magis tēperature robuſtior quis fuerit eo magis deuicta à morbo natura illius iudicanda eſt, huius ergo accidentis ſigna reddenda ſunt antequam ad curā accedamus. Mittus igitur ſanguinis non puri multipliciter fieri contingit aut enim eſt, egritudo in membris urinalibus eueniens per eſſentiam, aut per colligantiam totius uel partis ſi autem per colligātiam à toto cadentē tunc erit uelut contingit in ſinocha putredinali & in aliis cōtinuis proportionalibus febribus aut euenit propter mate-

riam in concauitate uenarum cõgelatam quæ diu remanẽs ibi non recta à calore naturali putrefit & uertitur in ſaniem eo modo quo contigit etiam in flegmone & aliis apoſtematibus putrefactis putredine quæ in uaſis eſt ſimilis illi quæ eſt in bu bonibus primo de differentiis feb Cap. ſecundo cũ igitur hæc materie fere in ſaniem cõuerſe fuerint in uenis & arteriis ſi uirtus non eſt potens ad expellendum eas tunc comunicate cordi, & aliis principalibus membris interficiunt uelut contigit in putridis febribus conſimilis mors ut in ſtatu uniuerſali. At uero ſi uirtus potens inuenitur ad has materias expellendas tunc aut fit per uiam ſputi aut per fluxum uentris aut per creticam tranſmutationem ad inguina, & aſcellares partes expellitur: Secundum quòd contingit eas uiis expulſionum eſſe propinquis plurimas tamen cõtingit materias iſtas per uias urine expelli pro ut dictum eſt, quia uirtus deriuat eas per uenas ramificatas à concaua magna ad renes, & a renibus ad ueſicam, & ab eadem ad extra: Quòd autem tales materie criticæ trãſmutari poſſint ad loca prædicte legendum eſt, pulcherrime interiorum in cap. 3. & alibi ideo mictum ſanguinis nou puri non eſt, inconueniens potuiſſe prouenire per colligantiam totius aut partialẽ mẽbrorum ad uias urinæ quòd apparet manifeſte ex prima ria, & effectiua cauſa ab epate eo quòd epar eſt membrum organicum principium generationis

urinæ, & omnium aliorum humorum cum hoc, etiã poſſumus dicere quòd a partibus renum prouenit eo quia ſunt membra epati ſeruientia ſeruitute latoria ad emundandum corpus ab aquoſitate urinali: poſtquam enim aquoſitas in epate ſequeſtrata, eſt ab aliis quatuor humoribus emittitur, & ad huc depuratur aliqualiter in emulgentibus uenis quæ iterum non habuerunt potentiam adeo perfecte mundificandi aquoſitatem illã ab untuoſitate aliquãta poſtquam ergo defertur ad renes quam ipſi attrahunt, & retinent donec & quouſque attractiua, & retentiua earum ſugat pinguedinem illam qua uoluptuoſe nutriuntur, & cum renes compleuerint hanc actionem, in illa aquoſitate, tunc talis aquoſitas eo modo quo facta erit ſuperfluitas per colatorium paniculum fertur ad uritides poros qui, ita ſeruiũt renibus ſeruitute latoria comuniter dicta ſicut ipſi renes ſeruiunt epati ſeruitute latoria proprie dicta, ut prima primi cap. de membris: Recipitur ergo aquoſitas in ueſicam quæ eſt membrum aquoſitati ſuperflue deputatũ ad recipiẽdum eam retinendum, & ad expellendum eam oportuno tempore. ſ. quando talis aquoſitas multitudine ſui mala qualitate aut altero modo leſionis ueſicæ incitat ipſam ad ſuiipſius expulſionem tunc ergo quis erit negare potens conuenienter ſaniem incitare uirtutem expulſiuam ueſicæ ad ſui expulſionem cum ſit acuta ualde ſanies enim ſit ex inci

ſione

ſione humorum queadmodum cinis ex incenſione lignorum ut in aphoriſmo nono circa generatione ſaniei ſanguinis igitur nõ puri mictus aut erit à toto corpore aut à membris ſupra ueſicam aut à corpore ueſicæ exemplum primi ut contingit in criſibus egritudinum ſanguinearum aut quia aliqua ſolita euacuatio educens à toto corpore retinetur ut in menſtruis ſuperflue retentis euenit aut fluxu ſanguinis hemoroidalis uel nariũ aut quia abſciſſio alicuius membri fuit facta perquã materia ſolita nutrire membrum illud detinetur: Item quandoque contingit ſanguinem cretice trãſmutari ad membra urinæ, ut in apoſtematibus pectoris renum, & aliarum uiarum urinæ, & tũc erit mictus ſang. ex partiali colligantia qui diuerſis modis denominari debet ſecũdũdiuerſitatẽ mẽbrorum à quibus contingit: fit etiã mictus ſanguinis p eſſentiã à ueſica pp debilitatẽ ipſius trãſmutare debentis ſanguinem in ſui nutrimentum aut ex debilitate contentiue et fortitudine expulſiue aut fit acuitate ſanguinis aut eius ſubtilitate, & in ſumma omnis mictus ſanguinis aut ex multitudine aut ex qualitate ſanguinis fit quia aquoſus ſubtilis acutus aut quia orificia uenarũ rara effecta ſunt, & debilitata contentiua fortificata eſt expulſiua: Signa mictus ſanguinis cretici cognoſcũtur p egritudines præcedentes, & per earũ reuolutionẽ creticã quadraturis dierũ enumeratis ut ſecundo pronoſti. coligi poteſt: quando

aũt

ſit mictus sãguinis aretẽta ſolita euacuatione aut à mutilato mẽbro facile per inquiſitionem cognoſci poteſt ſi uero contingit mitus ſanguinis p colligantiã membrorũ cognoſcitur p egritudines in illis et p reuolutionem creticã ipſarũ nunquã .n.niſi rariſsime ſinthomatice accidit mictus ſanguinis multus niſi in quadraturis dierũ pquas criſes enumerantur ſi aũt contingit mictus ſanguinis ab epate ab emulgentibus uel renibus à ſapientibus, Ita diſtinguitur aut.n. mictus ſanguinis lotiuus erit qui eſt ſimillimus prime loture carnis cũ multa untuoſitate, et hic omnino prouenit a debilitate digeſtiue epatis uenar ũemulgentium renũ qui ſit ex lapſu talium membrorũ qđ contingit p lapſum ad frigidum,& humidũ: Aliquãdo prouenit mictus ſanguinis à multitudine eius propulſi auenis cuius ſigna ſunt quia ſanguis emittitur ſincerus multus mundus ſine dolore : Colore opacus cum ſuperfluitatibus filoſis capillaribus : Si autẽ ab arterijs emittitur erit rubicundus calidus ſpumoſus aliqualiter: ſi aũt prouenit à uenis epatis ſigna ſunteadẽ cum prædictis ſimiliter ſi ab emulgentibus ſi aũt à renibus prouenit et ab earum ſoluta continuitate tunc ſanguis erit paucus qui comiſcetur humoribus groſsis, et capillaribus filis diuerſis : ſi autem a poris uritidibus ſanguis erit ualde paucus capillaribus filis albis comiſtis,& in ſumma a quacunque predictarum partium prouenit sãguis erit cum urinali aquoſitate fortiter

co-

comiſſus eo quia quãto longiori tempore ſanguis cum urina per anguſtas uias effluit tanto fortiori comiſſione utrunque miſcetur ut ij tertij cap. finali. Si autem ſanguis prouenit à ueſica tunc erit modicus, & ſubalbedini uicinior: quoniam ueſica membrum eſt exangue, & coagulatus in fruſtula emittitur et cum tepeſcit urina omnino ſequeſtratur in fundo, & reſidet, et arenulis multis expellitur, & ille qui arenibus exit fortiori comiſſione cum urina fit quam ille qui a ueſica quoniam humidum fluxibile terreo comiſtum, ſi ſpacium longũ deſcribit deſcenſu ſuo: fortiori comiſtione cum eo miſcetur quam ſi paruum ſpaciũ fluendo deſcribat: ſed exitus uiarum urinæ maior eſt a renibus quam à collo ueſicæ igitur ſanguis a renibus maiori comiſtione fit cũ urina quã ſanguis a ueſica deſcendẽs, & ex hoc apparet quãtum medicum oportet eſſe ſpeculatorem. Miſtio enim uritidum media eſt, interea quæ a renibus et à ueſica. ideo ſanguis à ueſica ſubſidet in urina qui uero ab altioribus exit partibus nequaquam ſubſidet: prouenit etiam mictus ſanguinis à potu cantharidarum in quibus eſt, uirtus excoriatiua, & poſitiua acuitatis magne in aquoſitate urinali, & conſimilibus etiã in medicina repertis poteſt prouenire mictus ſanguinis. Nunc ergo ſic iſtis enarratis ad curam earum diſpoſitionum deo Duce accedendum eſt particulariter.

CAPVT SECVNDVM DE CVRAtione in uniuerſali earum diſpoſitionum.

QVO uero ad curam uniuerſaliter attinet uidetur ex ſententia omnium medicorum quod non eſt poſſibile aliquam egritudinem humani corporis conuenienter curari niſi præcedat ipſius cognitio per cauſas et ſigna. Ideo neceſſe fuit cauſam generationis enaraſſe effectiuam antequam inſtrumenta curationis exibeantur: non enim recte curatur egritudo niſi cognita: cognoſcitur autem per cauſas eſſentiales, & eius ſigna quare magno ingenio & fundamento inueſtigande ſunt ideo oportuit in his extendiſſe ſermonem, raro enim inuenitur in ſententiis ueterum quantũcunque illuſtriũ aliquod bene declaratum niſi per ſupradicta, & hoc ratione euidenti ita oſtenditur: Cum enim ardor urinæ eſt, tunc oportet exquiſite conſidirare an per eſſentiam in ueſica ſit an per colligantiam aliorum membrorum ad uias urinales contigit fieri, & ita procedere uariis ingeniis curationis ſecundum quòd contingit uaria eſſe mẽbra a quibus, per urinales uias cretice diuertitur materia illa ut ſi a capite aut apectore, aut aſplene ſed frequenter ab epate, & adhuc frequentius arenibus acuta materia ſanioſa ad uias urinę defertur ideo oportet uariam eſ-

ſe

ſe curam ſecundum diuerſitatem membrorum ef fundentium materias ad uias urinales, ſiquidem magna eſt differentia inter curationem unius iſto rum ab altero applicatione ſcilicet ſpecialium in ſtrumentorum: In cura ergo Prima erit intentio iſtorum membrorum in quibus materia illa ra dicatur: Euidentisſimũ ergo eſt quòd cauſe cuius libet egritudinis enarrande ſunt ſi phiſice, & ra tionabiliter procedere debemus: Quare non erit inutile ſuper hoc aliquantiſper dilatare ſermonẽ ut ueritas magis elucecſcat ideo dico quòd in egritudinibus à ſua cauſa dependentibus in eſſe, & conſeruari confert et neceſſaria eſt cognitio, & inuentio cauſarum medico ſpeculanti & curanti egritudines a ſua cauſa dependentes, ſiue fuerint primitiue aut antecedentes ſophiſta contradicendo dicit quod hoc mihi uidetur falſisſimum ſiquidem in quartanis et ethicis febribus non conſide ratur cauſa effectiua harum egritudinum ſed tan tum id quod preſens eſt attenditur: philoſophus reſpondet quod id quòd dictũ eſt uerisſimum eſt, ut omnes medicine ſcriptores aſſerunt bene tamẽ uerum eſt quòd habetur magna differentia quan do egritudines ſunt confirmate aut ſunt ad huc in fieri & in eſſe produci, & ſic dicimus quod in con firmatis egritudinibus quæ ad ſtatũ ſuum terminauerunt non eſt magna cura conſiderationis, & inuentionis cauſarum quoniam uidetur implicare & includere contradictionem egritudinem à ſua

cauſa

cauſa fieri & conſeruari, & iam factam eſſe, ideo egritudines quæ terminauerunt ad ſtatum ſuum maxime ad mediũ nullam habent cauſam productiuã quoniam non ſtarent igitur in his egritudinibus nõ uidetur neceſſarium eſſe inueſtigare an egritudo fuerit cauſata à ueneno uel a materia uenenoſa aut à medicina producta: Sed ſi cumſequela egritudinis medico conferret cognitio cauſe ad uenena propter curationem egritudinis & inuentionem eius hoc uideretur contingere propter alterum trium effectuũ aut aliorum reducibilium ad iſtos quorum primus eſt, quia uenenoſa medicina uel uenenum in corpus reliquit ueſtigium qualitatũ primarum et ſecundarum ſcilicet caliditatem frig humid. aut ſiccitatẽ ſimplices aut compoſitas aut ſequentia ad iſtas ſcilicet apertionem imoderatam conſtipationem oppilationem ulcera punciones & ſimilia: Secundus uero effectus eſt, ut à ueneno uel à medicina uenenoſa remanſerit in corpus impreſſio qualitatum accutarũ per quas uenena dicta proprie interimunt ſubſtantiam noſtram nunc calefaciendo nunc infrigidando aút aliter manifeſte qualificando corpus, & ſolum occulta qualitas ueneni contraria ſpiritui, & cordi; hoc facit contrariando, Aut uere & tertio quia uenenoſe medicine ſimul acculta qualitate & manifeſtá alterando corrupunt corpus humanum ut fungi tubera mala: ſcorpio iuſquiamus infrigidando occidunt Napellus uero & mexereõn magnum, & arſenicum calefaciendo & exiccando: lapis uero ada

mas fluxu excoriatiuum inducendo cantarides uero urinales uias ulcerando & ſic de aliis. Mirabile tamen eſt, quòd à tempore magne prolixitatis uſque adeo manſiſſet impreßio per qualitates primas aut ſecundas dependentes à medicina uenenoſa per qualitates hoc efficientes, quoniam medicina illa uenenoſa ſi diu antea præaſſumpta fuerit non potuiſſet longo tempore in humano corpore conſeruari quin paſſa à caliditate ipſius corporis fuiſſet corrupta: Ergo qualitates eius quæ ſunt accidentia, non potuiſſent conſeruari in corpore ſine ſubiecto, quoniã accidentis eſſe eſt ineſſe ſubiecto: Sed ſubiectum eſt, curruptum igitur, & qualitates quæ erant accidentia eius corrupte ſunt, & hæc eſt, ſcientia uera huius rei: ſophiſta contrariando dicit quod medicinæ uenenoſæ produxerunt caliditatem, aut frigid. uel excoriationem quæ potentia in membris remanſerunt impreſſe conſeruate uſque ad hæc tempora quare uidetur, quòd cognitio cauſarum quæ produxerunt eſſectum uel effectus omnino ſit neceſſaria ad cognitionem, & ſcientiam & curationem egritudinum philoſophus ad hoc motiuum dicit negando conſequentiam: manifeſta enim qualitas calida aut ſrigida produxerunt ulcus et excoriationem qui ſunt effectus in membris inuenti qui licet prouenerint à medicina uenenoſa non peruenerunt ab ipſa inquantum uenenoſa ſed in quantum calida aut frigida qui etiam effectus cum iam ſint facti uel in eſſe producti totaliter non uidentur habere cau-

ſam

ſam conſeruatiuam ſed quæ fuerit eorum productiua: Ad formam igitur argumenti diſtinguendum eſt de maiori ut dictum eſt, quoniam ille medicine ut calide produxerunt effectum, & non ut uenenoſe: Et ad minorem argumenti dicitur quòd diſpoſitiones tales cum ſint frigide uidentur in mẽbris conſeruari ab earum formalitate cum ſint iam fixe forma igitur membrorũ ueq; tẽperamentũ concurrit ad conſeruationẽ illarum diſpoſitionũ prater naturã imo omninò reſiſtit eis quare non neceſſariũ ẽ inueſtigare cauſarũ primarũ uarietatem et potentiã ſiue fuerint uenena ſiue medicine uenenoſe niſi inquantum calide igitur ſi cauſe primitiue nõ ſunt conſiderande cauſe tamen primarũ aut ſecũdarum qualitatum maxime ſunt conſiderande ſiue illarum effectus, & ſunt ſermones illi qui clauduntur in ſpeculationibus Gale. 4. de ingeniò ſanitatis ubi dicit, quod nullum primitiuum ſignificationem curationis oſtendit et hoc inquãtum ad egritudines factas, & in eſſe productas ad ſtatum ſuum licet prius ab agẽte primitiuo fuerint producte ex quo fundamento correllarie concluditur quod uana eſt opinio credentium curare egritudinem, & perfici in ſcientia ipſius per conſiderationem uenenorum & ſibi ſimilium niſi inquantum tales ſcilicet calide aut frig. et hi ſermones ſunt phiſici rationales causa ergo coniuncta morbo ſemper eſt conſideranda. Atque hæc ſunt quæ dicenda erant, de cura harum diſpoſitionum in uniuerſali Nunc uero de eis etiam in

particulari curationem unius cuiuſque deo Duce, Apponemus.

CAPVT TERTIVM DE CVRA Particulari Diſpoſitionum.

QVo uero ad curam particulariter actinet: Ad clariorem doctrinā ponatur nobis caſus mulieris cuiuſdam patientis complicatam diſpoſitionem ex uariis accidentibus ſcilicet ardore urine ingenti: ſtilicidio, & mictu ſanguinis non puri: ſitq, fortis temperature etatis conſiſtentie: Sed annorū computatione in prima parte ſenij: Complexione ſanguinea et flegmatica naturaliter ratione ſexus magis quam colericalicet ex acquiſitione accidentaliter colerica, quæ ſit etiam ſatis boni regiminis nec ſolita ualde effrenitanter excedere in regimine ſex rerum non naturaliter hæc cronica materiali egritudine curanda nobis ponatur uexari; quæ licet in principio fixa non remanent ut ſolet in multis ad magis affligendum reuolui, ut clauditur in ſentētia ſummi Hippocratis aphoriſmo illo uere quidem manie & epilepſie in cura ergo particularium medicamentorum applicandorū conſiderandum primo eſt, ſi Ardor urinæ erit per eſſentiam in ueſica, & proprie in collo pudibundi aut per colligantiam à toto cadentem aut à particulari membro: Si autem Ardor ratione totius fuerit tunc triplici intentione prouidetur primo diuerſione materierum quæ multiplici

tipliciter acquiritur per euacuationem illius materie ad alias uias materia enim ſubtilis nunquam detineri debet ad ſuperiora ergo mobilis diuertenda eſt, ut per fluxum ſanguinis narium in quibus ſanguis eſt ſubtilis, ſed in quibus eſt groſſus ad inferiora per hemoroidas uentoſando eas aut cũ corniolis aut fricatione in uiro procuranda : Sed in muliere fiat apertio mẽſtruorum, diuertitur etiam materia cliſteribus attrahentibus à concauitate uenarum p meſeraicas ad inteſtina:aut diuertitur materia per ſudorem,per medicamẽta uero ſolutiua minime laudatur:Sed comode diuertitur materia per uomitum et eſt remedium ſublime maxime ſi materia nauſeã & abominationem & ſubuerſionem intendit ſecunda uero intentio eſt rectificatio regiminis & ſedatio acuitatis materiei quæ completur cum refrãgentibus acuitatem illarum materierum alienando à cibis et potibus omnia genera rerum acutarum ideo maxime laudatur ſiruppus de papauere, Violarum de nenupha : Cum aquis ſublimatis alteæ lattucæ uiol.portulace ſem. comuniũ frigidorũ,& aliis multis.Tertia intentio erit mundificatio quæ optime fit cũ aqua liqueritie aut ſublimation. foliorum alteæ malue fenugreci aut ireos & ſebeſten multum confert & ſimilia:Si autem ardor urinæ prouenit a pettore capite uel ſplene tunc oportet exquiſite conſiderare & uariis procedere ingeniis,& inſtrumentis ad curationem ſecundum quod uaria ſunt inſtrumenta effundentia materias ad uias urinales & de

dictis eadem cura ponitur quoniã non eſt magna dif ferentia inter curationẽ unius iſtorum ab altero mẽ bro niſi applicatione ſpecialium inſtrumentorũ cum quib. unũ mẽbrum principaliter reſpicere debemus magiſquã alterũ: cura ergo tũc triplici ad huc inten tione adimpletur primo procuratione mẽbri in quo materia illa radicatur ne amplius in eo generetur & ea quæ genita eſt debite expellatur: ſecunda ſit intẽtio quæ diuerſione adimpletur à uiis urinalibus ad alia loca & ideo oportet cognoſcere partes colli gatas mẽbris à quib fit diuerſio & fieri intenditur et ad quas partes diſtrahere procuratur & oẽs iſte intentiones cũ medicinis iam prædictis ſufficienter adimpleri poſſũt: tertia uerò intẽtio ẽ remotio mate rierũ a mẽbris in quib. generatur et uariare oportet digeſtionẽ et euacuationẽ ſecũdũ diuerſitatẽ mẽbro rũ: quando aũt Ardor prouenit & cauſatur ex con ſũptione carnium glãdoſarũ quæ ſui humiditate ha bent contẽperare ardorẽ urinæ acquiſitũ ab actione caloris, & miſtione coleræ: ipſa .n. humiditas currit ſup meatum & glutinoſũ eum facit et pmiſcendo ſe urinæ equat eã cũ ergo finitur deficit uis urinæ glu tinatio et equatio unde accidit neceſſario Ardor pro cuius cura uitãde ſunt ſex res nõ naturales quæ corpus exiccare poſſunt ſecundũ ſubſtantiã et quali tatẽ iõ adhibẽda ſũt humectãtia cibaria & medici nalia ut cliſteria ex lacte albumine ouorũ mucilagi ne pſilij et regimẽ debet eſſe reſtauratiuũ & impin guatiuũ & de optimis quæ inueniũtur eſt mucilago alteæ albumin oui recẽtis cũ lacte mulieris, ut 19.

tertij tractatu ſecũdo cap.tertio:Si aũt ardor urinæ cauſatur ab effuſione materierũ ad uias urinales ab: epate ut frequẽter euenit à materiebus ſaniaſis in gibbo epatis ad uias urinæ expulſis: Tunc cura erit de ulcerib. epatis deinde de ulcerib.in uiis urinæ pri mo igitur mũdificetur epar a ſanie ſecũdo diuertatur materia ad aliã partẽ deinde fiat incarnatio et conſo lidatio ulcerũ primo ergo epar mũdificãdum ẽ quo niã retẽtio ſaniei sẽper ẽ ſuſpecta cũ ex lõga reten tione ſaniei pp acuitatẽ quã habet ulcerat profũdas partes epatis et uenarũ & fit in curabile uulnus ut 6.apho.ueſica inciſa eſt Atſi ulcus recẽs ẽ nec pro fundũ curã recipere põt ut cũ aqua mellis cui aliqđ uini albi ſubtilis admiſceri põt in prædicta mulſa de cotti aut cũ uiolis aut cũ ſeminemalue etſi lenitiuũ ſatis efficere uelis cũ ſeminæ alteæ aut aqua deſtilla ta ex alteacũ modico radicis ireos recentis & ſimul decocti aut aqua ordei aut aqua lattis cũ ſemine co muniũ frigid.diuerſio uero maxime ſitad inteſtina p colligantiã uiciniorẽ et hoc cum medulla caſſ. fiſtule cum aqua decoctionis ſem.alteæ et ſi uis magis ſeda re dolorẽ fiat cũ unc.iij.aquæ mellis et croci ſcrop.ſe mis aut cũ emulſione ſem.papa. albi.et aliter diuer ti põt materia cũ uomitu qui maxime cõfert ulceri bus renũ et ueſice ut Auicen.et alii.alia ſit intẽtio regenerandi carnẽ et alia debent eſſe coagulãtia et conuertentia temperamentum ſanguinis in carnem ut aqua arnogloſſe cum hidromelle aut radicum pen thaphilõ et cẽtaurea minor ex quib. cum melle poſ ſunt fieri electuaria cõfectiones et ſimilia Res uero

carnantes ſunt medicine omnes quæ ſua glutinoſitate conglutinant labia ulcerum ut ariſtologia rotũda & reſina pini in puluerẽ aut in pillulas aut cortex arboris pini aut hiera ſimplex Gal. ut 7. terapeutice de cura pleuritidis cum hidromelle: Si aũt Ardor cauſatur ab ulceribus renum qui propter deſcenſum lapillorum fieri ſolet ex illorum aſperitate propter eminentias quas habent, ulcerationem cauſare ſolent tranſeundo per anguſtas uias: Tunc ergo cura ſit leui medicina euacuando materiam et comiſcenda medicinis diuretica ſunt & ſubtiliatiua ut faciant penetrare ad ulcera medicinas rectificantes, & ſigillantes licet medicinæ aperitiue & dilatatiue noceant agitando ideo neceſſe eſt, ut comiſcecantur eis narcotica ſecunda intentio eſt diuertere materiã tertia ulcerum mundificatio, & incarnatio prima completur cum medulla caßie fiſtule cum aqua ordei aut cum unc. una meza diaprunis lenitiui aut flebotomia aut uomitu aut emulſione ſem. Comunium aut cum decoctione liqueritie in qua eſt exiccatio, & conglutinatio, & mundificatio aut aqua mellis cum decoctione ſem. comuniũ frigid. aut alteæ ſi aũt materia ſubtilis nauſeatiua erit, & ſi materia magno impetu ad ſtomacum fluit uomitu eſt prouocanda: At ſi materia non repit ad ſtomacũ tũc flebotomia eſt, euacuanda ſophiſta uero contradicit quòd tales materiæ non uidentur conuenienter per uomitum poſſe euacuari eo quia ſunt elongate à uia iſta item quia tales materie ſunt graues et reſiſtunt aſcẽ
ſui

ui quare per uomitum iſta materia nõ apte euacua tur philoſophus Reſpondet prout dictum ſupra eſt ꝙ nil præſtantius neque melius remedium adhiberi po teſt uomitu quo ulcera renum curantur ſiquidem mundificat euacuat et diuertit et propter hoc attra hit humores à contrario partis renum itaque quan doq; excuſat ab alio remedio ut Auicēna ſed primo danda ſunt diuretica deinde poſt ſeptem horas fiat uomitus pariter conueniunt abſtergentia mundificã tia ſine mordicatione & exiccantia conſolidantia ut antimonium prout infra oſtendetur aperte quo- niam omnes complentur in eo intentiones curatiue. Aut cum aqua ordei cum zuccaro rubeo competit etiam flebotomia maxime ſi hæc ulcera ex nimia ca liditate epatis fuerint cauſata propter colligantiam quam habet cum renibus,& inteſtinis epar. At ſi cum ſanguine fuerit alius humor miſtus digeras & euacues cũ infuſione reubarbari quòd maxime tunc conferret ubi notandum quòd ſi mala complexio e- patis fuerit antiqua aut naturalis & ſuſpicatur ꝙ ex diuturnitate antiqua caloris, ſubtile ſit reſolutũ & ſecundum partem ingroſſatum & ideo dubitatur de futura oppilatione debent calida aperitiua comi ſceri frigidis & quòd dicitur de mala complexione materiali idem dicitur de imateriali quoniam exdi uturnitate temporis complexio debilitatur quare ſola adminiſtratione infrigidantium timendum eſt, ne corrumpatur et groſſum magis induraretur: Vir tamen ſcientia & opere tritus diligenter ſcit con-

frin-

fringere et poteſt medicamina frigida et hu.cum calidis et ſiccis admiſcere et ducere ea ad medium per quæ diligenter corrigere põt lapſum frigidum cum calefacientibus & ſiccum cum humectantibus potẽtia diſcretiua applicabit conuenienter ſingula contraria ſibi oppoſitis contrariis et hæc eſt rei ueritas et una cauſarum pp quã compoſitas reperiri medicinas neceſſe fuit ſileant ergo detractores ueritatis quoniã ſicut unde conantes: ſe. frangere frangunt. Secunda intentio eſt diuerſio materie quæ pluribus ingeniis à ſapiẽtibus fieri collaudatur ut flebotomia uomitu et aliis poſtea ulcera ſunt conſolidãda cum cauda equina centaurea minori gumi arab. amilo ſarcocola nutrita et cum thure & aliis ſimilibus pilule ẽt ex equali pondere mumie & dragaganti cõferunt: quando uero ardor alapide cauſatur: cura tunc ẽ cõminuere lapidem cum lapide ſpongie aut cum lapide iudaico de quo pluries experientiam habuimus cum ſalute egri lapidem uero ſpongie Galennus non credit conferre lapidi ueſicæ ſed lapidi renum. Auicenna tamen 18. tertij cap. ultimo collaudat multum ad cominuendum lapidem ueſicæ et ẽt ante dictam caudam tremulam combuſtam et in cinerem redactam cuius puluis exiberi poteſt, Aut ſanguis hirei paratus prout optimus ſerapio aſſerit aut elettuariũ iuſtinum aut ſaxifragia aut medicamẽ almanſoris de cura lapidis et multa ſimilia: Cura uero Ardoris ab ulceribus ueſicæ ſimilis eſt cure ardoris ab ulceribus renum in quibus prima in

tentio

tentio eſt mudificare ut cum aqua ordei non excorticati cum zuccaro rubeo aut cum radice liqueritie aut cum ſeminæ citoniorum aut malue aut alteæ aut cum pulpa caſſie fiſtule cum decoctione prunorum tamarindorum ſebeſtem uiolarum. Secunda intententio eſt ſedatio doloris, & accidentium quod fit cum iniectione lactis ouini per ſiringam aut aſinini aut mulieris cũ albumine oui aut emulſione ſem. papaueris albi aut lactis quibus admiſce parum croci aut uitelli oui tertia intentio eſt conſolidare, et incarnare, & ille eædem medicinæ poſſunt utrunque efficere ut ſupra iam dictum eſt, dragagantum gummi arab. torrefactum conglutinat, & incarnat lutum armenum terra ſigillata ſang draconis bipochiſtidos ſi miſceretur cum ſucco caude equine exquibus debent fieri trociſci ex quibus frequenter uti poteſt patiens cum aqua prædicta et in his nolo amplius extendere ſermonem ſed ſubcinte procedere quoniam intentio mea non eſt, niſi oſtendere uerum modum cure abſque multiplici applicatione remediorum unde Clariſſime patet quemadmodum omnibus notum eſſe debet quam perperam ab aliquibus huiuſmodi ulcera curantur incipientibus à conſolidantione ulcerum et non à mundificatione prout anobis dictum eſt, & omnibus doctis, in dodoctis luce clarius eſt: Vlcera non poſſe curari derelicta materia, & cauſa faciente ulcus, Ideo neceſſario oportet ea prius mundificare: Ea propter non omnes qui per urbes pompoſe incedunt

uere medici appellandi ſunt ſed potius mendici nomi nandi ſunt ex quibus breuiter habetur cura Ardoris urinæ cauſa per eſſentiam quam per colligantiã: Vnum tamen non prætermittendum eſt, quòd regimem debet eſſe quadripartitum ſecundum quatuor diuerſas reuolutiones anni tẽporũ ſicut. n. alias & alias uidimus diſpoſitiones iu aere cõſiſtentes diuerſas ſecundum diuerſitates peregrinationis ſolis per diuerſa ſigna celeſtia diuerſas impresſiones in hunc mundum efficientia ita rationabile eſt uarias diſpoſitiones in humanis corporibus reperiri in his quatuor temporibus anni, in eſtate nanque uigorata caliditate continentis calida expenſa à centro ad circunferentiam magiſquam erat in tempore hiemis diſſoluuntur materie humorales & per totum corpus diſcurrendo acuuntur, in hieme uero congregate & ſepulte ſtãt in prædictis partibus humani corporis propter quòd medicinalia interiora non oportet eſſe ita eccellenter calida tempore hiemis ſicut exteriora in eodem tempore illo ut ſi quis deſideraret reſoluere attrahere materias humorales ab humano corpore in tempore hiemis per medicinas exterius applicatas oportet quòd ipſe ſint potẽtiores, ualde propter clauſionem pororum exteriorum: Ille uero quæ adminiſtrãtur interius in hieme non debent eſſe ita eccellenter calide propterea quia caliditas uigoroſior eſt in tempore hiemis in profundis partibus quam exiſtant in uere & eſtate & hoc habet ueritatem magis in corporibus bene carnoſis et robu-

robuſtis non in reſolutis ualde & debilibus & ſunt ſermones clauſi in ſententia ſummi hippocratis primo aphoriſmorum uentres hieme et uere natura calidiſſ. & ſic conſiderando alia tempora ſecundum conſiſtentias naturales omnino oportet inſtrumenta medicinalia quæ recte applicantur eſſe diuerſa in naturis complexionibus gradibus earum, & ideo omnia inſtrumenta in hoc tempore debent eſſe minoris potentie in calefaciendo aperiendo mundificando quam illa quæ dicta ſunt in hieme et uere et hoc idem rationi & ueritati conſonum eſt licet enim caliditas in inferioribus corporis interior ſit potentior quæ reperitur in hieme quam in uere & iterum uere magiſquam in eſtate, quia tamen caliditas in toto humano corpore tam interius quam exterius agregata ex naturali & accidentali prouenient ab impresſione continentis intenſiue maior in eſtate quam in duobus præcedentibus temporib: anni ut ſenſus oſtendit ideo inſtrumenta, & medicinalia quæ corporibus adminiſtramus tempore eſtatis non debent eſſe ita intenſiue calefactiua corporũ propterea quia caliditas à talibus medicinis augumentata maiorem efficeret debilitatem corporibus humanis iam reſolutis magis in eſtate quam in aliis temporibus pro cuius intelligentia premittendum, quòd omnia remedia quæ ſcripta ſunt conuenire in eſtate iterum conuenire poſſunt in prima parte autũni maiorem tamen quantitatem accipiẽdo de eis quæ interius aſſumuntur & cauſa horum ſermonũ

notiſ-

notiſſima eſt: multum enim communicant ultima pars eſtatis cum prima parte autumni et econuerſo propterea quia ſicut corpora in fine eſtatis ſunt minus calida minus rara minus ſicca cum paritate causarum quam fuerint in prima parte eſtatis, ita conſimiliter magnam conuenientiam habent ſecundum maiorẽ ſui partem ultima pars eſtatis ad primam partem autũni pp ꝙ remedia predicta in eſtatis fine magnã habebunt conuenientiã in prima parte autunni et ad huc iterum ſicut corpora in fine autunni inueniuntur minus calida conuenientiam habebunt cum prima parte hiemis atq; ita conſequenter de ceteris tẽporibus dicendum et dieta ordinanda ẽ: proſequendo ergo inictum dicimus ꝙ cura triplici intentione adimpletur ſi fuerit mẽbrũ mãdans materias ad uias urinales prima ſit repulſio ſeu diuerſio materierum auiis urinalibus quæ ad has multũ inclinari ſolent pp propinquitatẽ earũ ſecũda ſit mundificatio materie emanãtis à canalis uirge tertia ſit repreſsio acuitatis materierum in membris illis in quibus materia illa generatur: frangunt .n. acuitatẽ urine balneationes: Sed prima intentio multipliciter adimpleri poteſt .ſ. per diuerſionem per euacationem illius materiei ad alias uias faciendã quomã tales materie nunquã intercipi aut detineri debent iuxta ſententiam hippocr: primo aphor. 20. ea quorum criſis ſit aut facta eſt conetur ergo medicus ſumopere materiam acutam ſubtilem ad ſuperiora mobilem diuertere prouocando fluxum ſanguinis

guinis nariū ſecundo in hominibus in quibus abundat ſanguis melancolicus aperiantur hemoroide at in muliere etate et tempore conuenienti fiat apertio menſtruorum quòd ſi mulier talia patiens erit: prout ſupra dictum eſt in prima parte ſenij ratione tamen temparature, conſiſtentie etatis tunc non computationem annorum inſpicere debemus ſed optime complexioni in nixi ſanguineam mulierem audacter phlebotomare debemus & nullo pacto intelligenda ſunt uerba malignantium: Tertiò poteſt diuerti materia prouocando ſudorē poſt ſeptem horas ab aſſūpto cibo quarto pōt diuerti materia ꝑdiſteria attrahentia a cauitate uenarum per meſeraicas uenas ad inteſtina: ſublime etiam poteſt diuerti materia per uomitum et omnes iſti modi ſunt ultimi ad diuertendum: diuerſio uero quæ fit per medicinas ſolutiuas ebibitas laudare non poſſum eo quia tales faciunt præcipitare materias non ſolum per uētrem ſed aliquando per urinales uias et in uoluminibus ſapientum uſque adeo ad hanc meam etatem nullā legi medicinam ſolutiuā per uentrem quin ēt per urinæ uias præcipitare nō faceret materias et de his ſatis.

Secundum uero accidens erat frequens mictus qui ſæpe accidit ex frigore cuius cura ſit calefactio, & exicatio quòd fieri poteſt cum mitridato aut tiriaca hiera Galenni quæ detur in aurora cum aliqua decoctione reſpiciente ad accidens: Si autem frequens mictus fit ex contractione pſoſmoſa colli ueſicæ dentur medicinæ aperitiue dilata-

tatiue & lenitiue cum aqua ſublimata radicum altea aniſi feniculi cap. Ven. & detur allium quod urinam abſciſſam prouocat: ſi autem prouenit à pſaſmo colli ueſicæ cura ſit minoratiua, ſcilicet euacuatio cum caſsia aut cum manna cum aqua ſublimata alteæ papau. albi aut diaprunis lenitiui cum aqua uiolarũ aut fiat flebotomia ex ſaphena iuxta ſentẽtiã hipp. 7. aphoriſ. diſſuriã è talo inciſa uena ſoluit, itẽ balnea aquæ dulcis aut cliſteria lenia, aut uomitus aut euacuatio per hemoroidas et digeratur materia cum ſyrupo biſantino iuiubarum cum aqua lupulorum alteæ, aut nenupharis de papa: cum aqua ordei Viol. digeſta materia eradicari poteſt cum iam dictis aut cum electuario de pſilio et detur cum aqua medulle ceraſorum, aut cum reub: ʒ. i. ſemis pulpe ſebeſtem penid. anna unc. ſemis ſpice grana 5. agarici ſcrop. ij. infundantur omnia per diẽ naturalem in aqua uiol. emulſione pap. albi anna unc. ij. deinde bulliant leniter & colentur et detur colatura in aurora atque hæc ſint breuiter quede frequentia mictus dicta ſufficiant.

Tertium erat accidens mictus ſanguinis non puri: qui ſi fuerit ab epate flebotoma epaticam dextram: ſi uero fuerit a uena chili aut à renibus flebotoma ſaphenam exteriorem, & denique undecunq; fuerit fluxus ſanguinis ſiue a renibus, aut ab epate aut à ueſica, aut à pulmone pectore ratione fluxus diuerſione ſanatur ideo omnia quæ conueniunt in

ſputo

ſputo ſanguinis huic applicari poſſunt: Quando er go mictus ſanguinis prouenit ab epate renibus, & emulgentibus & uritidibus aut ueſſica ſit cura eiſdem modis, ut 14. tertii uideri poteſt et emplaſtare pectinem et alchatim cum rebus ſtiticis, & frigidis: Si uero mictus ſanguinis erit à renibus capiat clectu arium de ſebeſtem ſecundum Montagnanam in ſero ante cenam in bolo poſt quòd imediate ſumat cibum quo poteſt, uti omni die uel alternis diebus potens enim eſt mundificare conſolidare et remouere dolores et lapides cominuere & frangere acuitatem materiæ huius autem elettuarij, hæc eſt deſcriptio recip. mucilag. ſebeſten decocte unc. iij. zuccari rub. lib. ſemis pulpe hermodattili unc. i. uiol. 3. ij. diag. ſcrop. ſemis aniſi feniculi liquiritie anna drac. i. incorporentur ſimul & exibeatur ſecundum quòd dictum eſt: membra mundificanda ſunt et confortanda ne recipiant materias fluentes, & ideo ſunt diuertende à uiis illis, Atque hæc ſint pro cura horũ accidentium breuiter ſufficienter dicta eo quoniam probus uir ſcientia callens atque opere tritus cognita per cauſas egritudine ſiue eſſentialiter ſit in aliquo membro ſiue ab alio dependente facile poterit per ſe multiplicare et uariare remedia et ea adhibere quæ ſani et experti medici iudicio oportuna cenſeri poterint et cum hæc ex ſententiis ſapientum de prompta ſint irreprehenſibiliter, et regulariter apud recte intelligentes obſeruari debent, quid tibi uidetur o ſenex ſophiſta nonne ſapienter hæc dicta

ſunt? ſophiſta ego profecto incipiendo à tuo enarrationis cure inicio dico quòd multum elongaris à propoſito in enarrando cauſas morbi cum in tam mala diſpoſitione præditte mulieris conſolidanda ſtatim eſſent ulcera renum: philoſophus iocaris uenerande ſenex Nonne Philoſophi tunc ſciunt cum cauſas cognoſcunt? Nonne Medici tunc curant egritudinem cum cognoſcunt quoniam non curatur niſi cognita et non cognoſcitur niſi per cauſas, Neceſſe ẽ ergo eas enarrare alioquin ſcientifice etregulariter non adhibentur remedia: Sophiſte etiam cum arguunt putant ſe cauſas cognoſcere. Quomodo ergo enarratio cauſarum à probo uiro denegāda erit? Sophiſta contradicit quòd ꝑperam eſt ordo tentare prouocationem menſtruorū in quinquaginaria, ut diuertantur materie à uiis urinæ et cum apertio mẽſtruorum non poſſit fieri niſi rebus aperitiuis et calidis ulcera uiarum urinæ maiora fierent, et fluxus sāguinis in ulceribus renum creſceret. Philoſophus reſpondet inſanis ſenex Sophiſta ſiquidẽ diuerſio in omni defluxu maxime ab omnib. collaudatur, et sẽſibus ẽt noſtris in multis rebus perſpicuuū eſt, & tu in his quæ ſenſu uiſus clara ſunt cōtradicere uis? Sed ut magis huius rei ueritas innoteſcat ita tenendum eſt quòd mẽſtruum eſt naturalis, & conſueta purgatio ſanguinis in muliere à matrice proueniens ſicut ſperma ex ſuperfluo eius et menſtruorum retẽtio dupliciter contigit fieri aut .n. naturalis aut nō naturalis eſt: Naturalis eſt ex parte ſenii aut tem

pore

pore impregnationis & hoc non uertit adſe curam. Non naturalis ē de qua principaliter eſt ſermo: Si quidem diſpoſitio huius mulieris curande nondū ad ſenium peruenit pp fortē eius temperaturam adeo quòd menſtrua ēt prouocari poſſunt quoniam temperaturā magis quā numerus annorū computari debet prout clare habetur in Galenno 6. de ſanitati tuenda: ubi dicit quòd non eſt has etatis annorum numero circunſcribere queadmodum nonnulli fecerunt niſi forte in latitudine quadam: eſt enim hæc mulier ſanguinea fortis, robuſte temperiei carnoſa pinguis cum bilis ad miſtione ſed flegmatica ratione ſexus cum autem huic ſuppreſſa ponantur mēſtrua ante ſtatutum tempus exparte uirtutis expellentis debilis facte pp magnam ſanguinis & humorum copiam quam mulier prefata multiplicare poteſt hāc tamen ad locum menſtruorum nō propellit natura. Sed exiſtente uirtute reſtauratiua forti in membris retinetur, & quam relaxat in ſuperfluitatem menſtruorum ex longa retentione eorum aliis comiſcetur humoribus unde groſſa uiſcoſa neceſſario fit materia hæc ſanguinea ora uenarum coartās aut collum matricis quòd poteſt eſſe in cauſa retentionis menſtruorum. Eſt etiam, & Alia cauſa obquam non fluunt menſtrua quæ forte in prædicta muliere præcipua erit iudicanda, non per eſſentiam ſed per comunicantiam epatis. Cuius uene quæ ad matricem, ueniunt oppilate iudicande,

ſunt quoniam pinguedo zirbi comprimens uias atte nuatoria fit oppilatio: unde ſanguis ad matricem miſſus non inueniens uiã retro receptus calefit et ꝑ alia loca trãſmittitur unde aliquib. per fluxũ uẽtris aut ꝑ fluxũ sãg.nariũ aut ꝑ hemoroidas aut alio mo do adextra mittitur huic ãt mulieri uias urinæ petit ulcerans renes & collum ueſsicæ ut ex continuo do lore in alchati et in lumbis quem percipit recte iu dicari poteſt quib us ſic ſtantibus quando prouocan tur mẽſtrua. ſi dubitatur de maiori oppilatione de bent calida comiſceri frigidis quoniam ex ſola admi niſtratione infrigidantium maior fieret obſtructio, Vir enim ſcientia et opere tritus bene ſcit comiſce re medicamina, & redducere ad medium: præterea prouocantia mẽſtrua non diriguntur ad uias urinæ uel renum ſed ſunt uiæ diuerſe deferẽtes mẽſtrua ue næ epatis ad matricem, & pori uritides renum de ferentes urinam ad ueſsicam: intelligis ſenex ſophi ſta. Quomodo ergo ſanguinis fluxus augeri poteſt in plagis renum ſi quæ ducunt meſtrua per aliam tran ſeunt uiam eo magis quia in renibus ulcera non per eſſentiã ſunt ſed per colligantiã ab epate tranſmitti tur materia. Si ergo ad alia loca diuertitur maſſa illa menſtruorum ſanguinea quomodo ulceribus renum nocere poterit? præterea à plagis ſeu ulceribus non emittitur niſi uirus & ſanies. Sed à uulneri bus emittitur ſanguis, & iſta pueri ſciunt tu ergo decrepite ſenex quando addiſces? ſed quia aſſeris qđ in quinquagenaria fortis robuſte, temperature ſan

guinea

guineæ prout dictum eſt menſtrua prouocari non debent. Notare debes perfide ſophiſta quòd purgatio mẽſtrualis non per etatem ſed potius per temperiem attenda eſt unde aliquibus decimo anno incipiunt fluere aliis decimo quarto uel circa & fluunt uſque ad quadrageſimũ uel quinquageſimum, aut ſexageſimum annum ſecundum, quòd mulier erit magis ſanguinea uel plectorica et colerica ſimiliter poteſt fieri flebotomia ut Aliab. & Gulielmus Briſſienſis optime narrant in hiſtoriis etiam reperitur conſtantiam mulierem Imperatoris eurici publice peperire uoluiſſe ne ſuppoſiticius puer crederetur, erat enim etatis quinquaginta quinque annorum: Secundum igitur temperiem menſes fluunt et partus fiunt non annorum computatione que ſolum ſecundum quandam latitudinem ponitur: Si igitur mulier hæc ſanguinea plettorica ponitur cum bilis ad miſtione & conſiſtentis etatis ſecundum tẽperiẽ licet annorũ computatione in prima parte ſeniĳ merito ſanguis extrahi poteſt, & materiæ per uias mẽſtruorum deuertende ſunt propter ardorem maxime urinæ iuxta ſententiam Hippocratis 7. apho. diſſuriam è talo inciſa uena ſoluit non poteſt ergo huic patienti præſtantior medicina adhiberi quam materias diuertere à uiis urinæ ſicut in omni defluxu diuerſio præſertim à Mõtagnana laudatur prima, igitur intentio ſit euacuatio lenis ſecunda ſit diuerſio & propter eandem rem et cauſam uomitus etiã ſublime ab omnibus collaudatur ut prima 41. cap.

de iuuamentis quæ affert uomitus unde euacuatiõ etiam per hemoroidas maxime confert in ardore urinæ quoniam materie per alias partes ſine nocumẽto euacuari poſſunt et tu calumniator ſophiſta aſſeris propter diuerſionem que tantopere à cunctis laudatur augeri ulcera et defluxus ſanguinis plagarum renum ſed conſiderare debes quòd una cauſarum ex qua mittus ſanguinis fit retentio mẽſtruorũ eſt quæ per uias urinæ propelluntur attractiua renum forti exiſtente unde ad ueſicam expelluntur. Nonne ex retentione menſtruorum accidunt difficultates urinæ? & ex eorum compreſsione dolores in alchati & collo ueſice fiunt & mittus ſanguinis? ex prouocatione ergo menſtruorum ceſſant difficultates urinæ & alia accidentia propter colligantiam quam habet matrix ad epar et ad renes & ad lumbares partes ut 21. tertii teſtatur Auicenna quòd ſi ullo modo menſes prouocari poſſunt tutius imo neceſſarium illuc materias diuertere & ad illas partes deriuare quoniam renes ſunt membra tenerrima apta multum noceri à materia nimis acuta aut ſalſa. Matrix uero quia membrum ſolidum eſt durũ propterea non eſt ita paſsibile et uiæ deferentes menſtrua à uiis urinæ differentes ſunt ut omnibus clare patet ſed profecto credendum eſt quòd in medicina à te imaginata o Sophiſta reperitur eandem eſſe uiam urinæ & menſtrui ideo dato ſed non cõceſſo quòd rebus aperitiuis & ſolum calidis tententur prouocari qualitates talium rerum minime uiis u-

rinæ nocere poterunt notabiliter cum per diuerſos meatus ſit tranſitus & difficile admodum eſt, reperire aliquod quod undiq; proſit obſit autẽ nihil: Præterea ſi bene exibentur propter aliquem effettum medicine calide Nonne cibis et potibus poſſunt contemperari? Sequitur igitur quòd hæc uia principaliter eſt attendenda cum ratione diuerſionis tum propter prouocanda mẽſtrua quæ huic mulieri ante tempus naturale, & ſtatutum retenta dicuntur tibi ergo ò ſophiſta neceſſarium eſt, omni ingenio omnique diligentia perquirere cauſas morbi, Alioquin ulcera, & acidentia ſeuiora in dies creſcunt, & que diu ad aliquem locum fluere conſueta ſunt, lente remouere oportet quæ uero breui breuiter tamen ſemper neceſſarium eſt, ad id quòd magis urget attendere, & quando affectus in eſſe, & in fieri ab aliqua cauſa dependet pariter ambo curare oportet ſecus, autem eſt, in morbis confirmatis dato, quòd impoſſibile fere ſit aliquem reperire morbum ſine aliqua cauſa productum quæ cauſa à te Sophiſta tanquam non neceſſaria non perquiritur hæc utique uia phiſica rationalis, & proficua nimis erit ad ſalutem patientis quòd ſi aliter fit eam euadere impoſſibile erit. Sanguis enim in hac muliere multiplicatur uiſcoſus ex miſtione humoris, groſſi coartans ora uenarum ut ex urinis, & ex pinguedine zirbi, ſeu mirabc oppilante tales uias,

corpus ignire aut calefacere? neque corpus ex eo poteſt debilitari imo ſi Theophraſto paracelſo & ali quibus modernis fides eſt adhibenda Antimonium corpus uiuificat & corroborat corruptum ab incor rupto ſeparando, et eiciendo propterea conſtanter teneo quod nullum medicamen magis Idoneum & oportunum huic mulieri exhiberi poterit quam An timon.pluries exibitum interpollatim per diuerſas uices et recte paratum hoc autem quòd dicimus,ita manifeſtum erit ſi in ulceribus renum, & ueſicæ quorum ſimilis eſt curatio indigemus leni mundificatione diuerſione conſolidatione & exiccatione ſine mordicatione et abſciſsione fluxus ſanguinis: An timonium mundificat ſordicies ulcerum & deſtruit carnes additas illorum ſine mordicatione, & abſcin dit fluxum ſanguinis et diuertit materias per ſeceſſum benigne euacuãdo ſi recte paretur hoc opus hic labor: & per uomitum euacuat qui tantopere, & ſublime in ardore urinæ ab omnibus collaudatur, adeoquod uomitus non ſuperfluus poteſt ſanare eru ptionem uenarum & arteriarum ut 13. tertii tractatu quinto cap primo non eſt ergo medicina ei par eiciendo enim cõſolidat ulcera ſequitur igitur quòd habet omnes intentiones curatiuas ſecundum quòd oportet & neceſſarium eſt,huic mulieri hoc autem quòd dicimus teſtatur Auicen.cap.de antim:Galen nus.4.cathag.Serapio ſub nomine aytruad Dioſcor. ſub nomine ſtimi aut ſtibii Almaſor,& theofraſtus Paracelſus & Mathiolus unde profecto mirum eſt,

quòd

quod tam ſenilis,& decrepita etate nibil quicquam boni reperiri contingit quod enim rettum prauum babes quòd dignum uile putas Sopbiſta dixiſti ò phi loſophe dandum eſſe reubarb & ſanguinē extrahen dum eſſe ſed in debili complexione neutrum borum fieri debet philoſopus reſpondet dicendo reubarb. ualde conferre quoniam confortat et mundificat epar & ſtomacum educendo coleram & flegma ab eis, confert doloribus uiſcerum, & ſputo ſang. & emanationi eius undecunque ſit itaquod ſonat rupturas intrinſecas & extrinſecas ſi igitur ut ſupra cap.de cauſis buius morbi uiſum fuit clare. Quòd materia buius morbi non in renibus nec in ueſſica eſſencialiter eſt, ſed per colligantiam delata ab epate ad renes et per uias urinæ ſcilicet per poros uritides ad ueſſicam defertur. Neceſſarium ergo eſt curare premitus membrum mandans quòd eſt, epar itaque reubarb.ſumopere confert, ſiquidem omnes ſupradictas intentiones quæ bunc morbum ſequuntur Curat.pariter, & flebotomia in muliere ſanguinea plettorica diuertendo, & euacuando maſſam illam ſanguineam non rette ſeparatam ab aliis bumoribus ab epate delatis ad renes et ueſſicā ſiquidem ceſſante cauſa ceſſat effettus. Alioquin ulcera uiuificabuntur, & maiora in dies fient. ſi cauſe morbi, & diuerſio ni de quibus debet eſſe principalis intentio:non attendes: propterea uirtus debilis apparet quoniam grauata eſt aſarcina bumorum ideo non reſtauratur nec ardor urinæ ceſſat

nec

nec ceſſabit quia cauſa morbi non curata aqua effe-ctus dependet in eſſe & in fieri neceſſe eſt acciden-tia & ſymthomata in dies ſeuiora fieri contradicit Sophiſta ad huc quòd patiens debilis non debet fle-botomari. Philoſophus reſpõdet quòd parum ſuper hæc digredi oportet quoniam nemo habet dubitare quòd totius corporis uires in eſſe & in fieri & in cõ ſeruari non dependeãt à fortitudine cordis ergo ip-ſo debilitato neceſſe eſt & ſequi oppòſitum ſi per te ò Sophiſta mulier hæc debilis eſt querenda eſt cau ſa debilitatis quæ quia ab auttoribus multiplex aſ ſignatur; Aut enim per eſſentiam fit à corde, ut per ſolutionem continui & tunc ſubito mors ſequi tur: Aut debilitas fit ex triſtitia, nimio gau-dio aut balneo aut forti exertitio hæc enim om-nia debilitant uirtutem. Aut debilitatur ra-tione ſpiritus qui ſi fuerint, multi ſeipſos ſuf-focant aut quia ſunt pauci propter fortem eua-cuationem; ut accidit in fluxu uentris ſuperfluo aut fluxu ſanguinis undecunque emanantis ut poe-ta uitam cum ſanguine fudit; & denique in om-ni ſuperflua euacuatione reſoluuntur omnes ſpi-ritus, aut eorum magna pars itaque, quando ſunt pauci, non poſſunt ſe ad membra diffundi unde debilitantur membra. Debilitatur etiam uirtus, quando ſpiritus ſunt uenenoſá quali-tate infetti. Aut quum dolor, mordicatio pun ture neruorum in membris ſenſibilibus proſter-nunt uirtutem. Sed in hac patiente nullam,

pre-

predictarum cauſarum reperiri cõtigit niſi aut quia ſpiritus ſunt multi qui ſeipſos ſuffocãt aut quia ſunt uenenoſa mala qualitate infecti ex maſſa ſãguinea corrupta uapores corrupti ab ea eleuati cor petunt unde debilitatur: quorum duorum flebotomia libe ratur ſimul: & ſi repletio erit ſanguinea remouebi tur flobotomia baſilice deſtre ſi repletio erit uaporo ſa flobotomia baſilice ſiniſtre per eſſentiam ergo nul la alia cauſa debilitatis aſsignari poterit præter alteram earum quas diximus: Sed quia cor etiam po teſt debilitari per colligantiam aliorum membrorũ mittentium ad cor ut renes epati epar cordi: per ue nas & arterias: ſimiliter etiam matrix cordi comunicat uapores corruptos per colligantiam ergo horum membrorum poterit uirtus debilitari quòd ſi hæc membra ſunt in cauſa debilitatis merito reubarbarũ confert & exiberi bebet quoniam purgat coleram et flegma & mundificat epar, & confert doloribus pungitiuis uiſcerum & confert fluxui ſanguinis undecunque emanantis pro ut diximus, et aperit oppilationes de quibus omnib. indiget patiens hæc quæ ſi forte debilis eſt: non erit niſi per comuni cantiam ex uapore nimio continuato Aut ex uapo re uenenoſo cordi: trãſmiſſo aut propter oppilationẽ coartãtem uias ſpiritus qui ſunt in circuitu meatuũ cordis: Aut propter malas complexiões corruptas eorum membrorum ut accidit in febre adurente et peſtifera ſi ergo per colligantiam aliorũ membrorũ eſt debilis mulier. hæc in ſumma non poſſunt eſſe niſi

præ

predicta membra cauſa debilitatis quæ per colligãtiam poſſunt efficere nocumentum in corde et talia ſunt epar. renes, Aut ueſica, Aut matrix & eademet ſunt cauſa nocumentorum epatis et diuerſitatis eorum per comunicantiam matrix enim per eaſdem uenas & arterias deferentes menſtrua comunicat nocumentum epati epar cordi: ueſica per poros untides deſcendentes à renibus per eoſdem nocumẽtum epati et epar cordi tranſmittit ut ſic etiam renes ad epar: epar ad cor tranſmittit nocumentum unde ex his per colligantiam poteſt debilitari uirtus naturalis: omnibus enim ſupradictis membris diuerſimode paratum confert reubarb. Aliter enim epati aut ueſice aut renibus paratum confert: Atque hæc quemadmodum loco differunt ita & in cauſa contigit cuius ablatione curantur: loco differunt quoniam dolor renum circa lumbos percipitur ueſicæ uero & matricis circa pettinem et inguina crura Ilia diafragma & dorſum percipitur: differunt etiam quoniam dolor renum grauatiuus eſt ueſicæ uero acutus propter ſenſibilitatem neruorum: conueniunt uero in cauſa quoniam cum dolor non ſedatur ad cauſe ablationem deueniendum eſt, cum diureticis: Mala enim complexio renum & ueſicæ & aliorum inſtrumentorum urinæ ut pororum uritidũ eſt oppilatio quæ ut plurimum eſt coartatoria propter illud quòd deſcendit ad ea de ſuperfluitatibus, cum urina quòd ſi eſt ex humore oppilante aut erit ex multitudine ſang. & tunc urina erit ſanguinea,

&

& dolor in eis et dorſo et ſignat repletionẽ ſupfluã ſang.in uenis et flobotom. ſoluitur, aut erit ex aliis humorib.groſsis uiſcoſis cum colera miſtis quorũ ſigna ſunt urina cum hipoſtaſi groſſa cõglobata et regimẽ multiplicans tales humores & alie ſimiles circunſtantie et tunc caſs.cum reub.sũme confert ideo ſubtiliter ſpeculãdũ ẽ. An hic morb.pcomunicãtiã an p eſsẽtiam ſit in renib.aut ueſsica aut aliis urinæ uiis ut poris uritidib.ſed cum mẽbra iſta ſint ſeruiẽtia ſeruitute delatoria credendum ẽ ꝙ ab aliis membris ad illa tranſmittuntur in curatione ergo illorũ mẽbrorum principalis intentio habenda ẽ et reſiſtẽdũ humorib.quoad quantitatẽ & qualitatẽ Aliter .n. nunquã felicitabitur cura, & opus medici quomodo igitur recte à te ò Soph.curari poterit ignota cauſa & mẽbro mandante ? ẽ profecto huius mulieris mala cõplexio epatis materialis, & principalis cauſa omniũ indiſpoſitionũ ſuarũ in epate p eſſentiã cauſatur quonian eſt membrũ organicum omniũ humorum & quia ſanguis corruptus ex retẽtione mẽſtruorum muliplicatur in ea cui flegma ſalſum aut colera miſcetur ex defectu chiſti fellis non attrahentis colerã ad ſe & ex conſequenti purgantis ipsũ in debite à colera quæ ſi flegmati aquoſo miſcetur facit flegma ſalſum acutum mordicatiuum pariens dolorem: Aut cauſa ẽ ſplen non depurans epar a melancolia quare melancolicus humor in epate, & in renib. huius mulieris recipit caliditatem preternaturalem magnam per quã inficitur ſanguis & reddit

dit

dit ipſum corruptum et obiectum uirtuti nutritiue ualde inconueniens qui dato, quòd apponitur membris reſolutis non tamen uere unitur, & aſſimilatur eis, imo ſic latus ad membra inficit eá et fere corrumpit, ideo in facie huius mulieris ſæpe, ut dicitur puſtule acute id quòd uulgo coſci dicuntur apparent, Aut quòd renes non depurant ipſum epar ab aquoſitate urinali, uel quiá flegma non mittitur ad pulmonē uel iunturas uel quia cibus aſtomaco ad epar mittitur non plene cottus quibus omnib. in epate remanētibus epar diſcraſiatur & diſtemperatur & hæc omnia ſunt in ratione cauſe antecedentis antequam attu ipſum diſcraſient. Quòd autem uerum ſit id quòd dicimus ita oſtenditur. Vrina huius mulieris eſt multa, & ut plurimum ſanguinea ſed urina multa ſanguinea non a ueſica neque à poris uritidibus ſit exeo quoniam membra ſunt exanguia ergo à renibus aut à membris ſupra renes. Non à renibus quoniam ſanguis exiens à renibus eſt ſubalbidus groſſus propter miſtionem eius cum aquoſitate urinali. Sanguis autem exiens ab epate rubeus eſt ſimillimus ſanguini qualis eſt in hac patiente igitur ab epate procedit, Ac etiam iterum probatur quoniam urina eſt turbulenta quæ ſignificat multitudinem humorum ideo groſſe ſuſtantie. & plena ſedimine & humoribus mucilaginoſis qui à membris ſuperioribus deſcendunt, quòd probatur quoniam res non bene miſcentur ſi apropinquo paruo ſpatio,

comiſcentur ſed quando a longinquo deſcendunt:nā quanto res eſt altior tanto eſt maioris miſtionis & quanto inferior tanto eſt maioris ſeparationis fortis enim miſtio fit ſi a longinquo ueniunt materie & tante & diuerſe non continentur in renibus igitur neceſſe eſt ut ab epate deſcendant in quo maſſa fit, humorum ab epate ergo ſanguis et tanta humorum copia defluit ad renes à quibus per poros uritides ad ueſicam aqua ab extra defertur epar ergo diſcraſiatum eſt membrum mandans huic ergo omni cura omnisque diligentia attendendum eſt hinc eſt, quòd uirtus recuperari non poteſt derelicta cauſa faciente debilitare uirtutem: ſophiſta contra inſtans dicit quòd ardor urinæ tollitur mucilaginibus emulſionibus ſero, & ſimilibus philoſophus reſpondet, quòd ſciendum eſt, quòd ardor urinæ eſt dolor pungitiuus & mordicatiuus tempore emiſſionis urinæ in extremitate pudibundi aut in peritoneon, & in parte femoris triſtis ſenſatio quæ multipliciter cauſatur aut .n. fit abſtinentia aut nimio exertitio aut uehementia egritudinis comunicātis materias uiis urinæ comiſcendo humores ſuper calefactos: Aut fit ratione materie colerice aut ſalſe ſecū comiſte aut fit ratione caliditatis ab epate aut renib aut ab aliquo loco comunicate aut fit ex conſumptione carnis glanduloſe exiſtētis in collo ueſice ad equandū acuitatē urinæ quæ propterea fuit glanduloſa caro illa creata, aut fit propter ulcera et ſcabiē in uiis urinæ perque tranſiens urina ſua acuitate mordicat unde

ardor

ardor in urina cauſatur, qui & ſi ab aliis cauſis fieri poßit hæc tamen ſunt ſpecies famoſe ardoris urinæ à quibus potißimũ fit ſed ueriſimilius ut diximus in hac muliere eſt flegma ſalſum colere comiſtũ ab epate quod aquoſitati urinali defertur ad renes ulcerãs eos ſui acuitate et ẽt collum ueßicæ. Aut ex retentione menſtruorũ maſſa humorum retenta preternaturam ante ſtatutum tempus non habens exitum in epate corrũpitur et ab his humoribus ita miſtis et corruptis eleuatur uapor qui aſcẽdens ita corruptus ad cor per uenas & arterias ortas à corde ut Ariſt. Aut ab epate per colligantiam ad cor, prout medici uolunt & propter hoc debilitans ipſum. Siue ratione doloris & ſolutionis continui renum per comunicantiã ad epar à quo ad cor ut ſupra dictum eſt. ſiue exuapore corrupto in epate eleuato ad cor ipſum debilitans ut cunque autem ſit epatis eſt habenda principalis intentio mundificare ſanguinem & ipſum rettificare & diuertere ab eo humores qui deferuntur ad renes & ad ueßicam hæc autem omnia tum exibitio in plures uices antimonii aut reubarb.cum caß.pro ut dittum eſt, tum diuerſio & euacuatio per flobotomiã magnifice efficerent ut ſic enim uirtus alleuiatur dempta ſarcina humorum ut ſic etiam Ardor urine maxime tollitur ſiquidem id quod influit ad membra urine euacuatur, mucilagines enim & emulſiones non ſunt de eſſentiali cura ardoris urinæ niſi remota prius cauſa, ſerum uero ò Sophiſta nunquam competit quoniam à Meſue calidũ et ſic cum ponitur à primo gradu uſque ad ſecundum & ab aliquibus uſque ad tertium ideo ſua nitroſitate abſtergit

& deſiccat quibus non indigemus in ardorem urinæ ſed oportet adequare humiditatem aquoſam remittendo acuitatem urinæ quòd frig. & humid. adimpletur. preterea ſerum nocet fluxui ſanguinis ut habetur ab Auicen. Aquoſitas enim lactis ē ſubtiliatiua lauatiua ideo nocet eo maxime ſi caroglanduloſa fuerit comſumpta ubi oportet uti his que faciunt naſci carnem & que humettant et conglutinant, lac autem bene confert quia equat chimos & confortat corpus & abluit, & quando bibitur cum melle mūdat ulcera interiora ab humoribus groſſis & diuerſificatur ſecundum ſpecies animalium & ſecundum etatem ideo caprinum magis laudatur quoniam temperatum eſt. Vacinum uero quia multum de buteroſitate continet ad calidum declinat ideo non laudatur. Componitur enim lac ex tribus ſubſtantiis aquoſitate buteroſitate caſeitate ſero mundat butiro maturat caſeo conſolidat in hoc ergo omnes intenniones curatiue fuiſſent nō in aquietate ſola ut recte intuenti ſatis patet ſerum autē ſua nitroſitate abſtergit & deſiccat quibus nonindigemus ullo pacto. Sophiſta ad huc inſtat quòd ſpeciebus dia traganti cum bolo curari debent ulcera huius patientis, Philoſophus reſpondet tu ò Sophiſta præpoſtero ordine procedis in conſolidando ulcera renum antequam mundificentur. nonne ſanies intus detenta conſolidare non ſinit. Et ſi ad tempus conſolidarentur labia ulceris ſanies intus detenta iterum congregaretur et in apoſtema poſt modum erumperet & de hoc docti, & indocti ſcribunt poemata paßim primo ergo ſunt mundificanda ſordida ulcera deinde incarnāda ultimò conſolidanda et bolus arm.

ſi bene exiccat tamen non coſolidat ſi autem bolum exia bes propter fluxum ſanguinis uidendum eſt an ex aliqua cauſa talis fluxus contingat & tunc illa erit primo abſin denda ultimo bolum: exibendum contradicit etiam Sophiſta dicendo quòd danda eſt infuſio mirabolanorum caſſ: cum roſaceo zucc.ut diuertantur materie fluentes ad renes Philoſophus profecto hic homo non ſibi conſtat Ariſt.enim in topicis uult mendacem eſſe, memorem cur hic ò Sophiſta approbas diuerſiones ſuperius uero a me ordinatas reprobabas? Sophiſta tu neſcis mederi ò Philoſophe ego poſſum proponere ſcolares meos tecum diſputaturos philoſophus quando magiſter ignorans eſt ingnorantia praue diſpoſitionis, ſcolares ſequuntur eum, ſed quia ſcolares proponis ò Sophiſta ego profecto proponerem tibi unum inter ceteros de meis in logica ſcolaribus qui publice in ſtudio Salernitano & Neapolitano logicā & philoſophiam profeſſus eſt hunc tibi propono Idoneū tibi fore magiſtrum donec è uita diſceſſeris. Tu uero ò ſophiſta rem ueram falſam imaginaris et amicabilem inimicam ſi quòd tibi offertur ſub forma contrarietatis recipis quare eſtimandum profecto eſt, non aliud hoc eſſe quam fantaſie operationes tuas eſſe corruptas quæ licet te in rei ueritate non reddant manifeſte aut notabiliter egrum nunciant tamen tibi nocumenta non leuia prouentura, Nam ſi aliquando exiſtens es in ſermone cum aliquo tibi coniunto ſocio defectus quodammodo uirtutum interiorum tibi notaturqui eſt corruptio imaginatiue et cogitatiue potentie imaginaris enimlicet corrupte te eſſe in philoſophia & medicina & catholice legis doctorē.

magnum. Sed ex falſis imaginatis ſpecies enim talium imaginationum corrupte deferuntur ad organum cogitatiue ad quam famulatur. imaginatiua potentia et permutat ipſius complexionem et ſpiritum qui eſſe debet inſtrumentum operationis ipſius cogitatiue unde ex permutatione organi, & inſtrumenti cogitatiue potentie oportet ipſam cogitatiuam corrupte exire in operationes eiigendi, & eliciendi. Igitur potentia talis exit in actum iudicii et ſermocinandi quòd totum in te apprehenditur eſſe ſecundum ſpeciem corruptionis in operibus ambarum uirtutum imaginatiue ſcilicet & cogitatiue potētie. unde deterior eſt hæc ſpecies quam fuit illa quam Galenus narat de illo qui corupte imaginabatur tibi cines eſſe in camera & iudicabat eos expelli. Imaginabatur .n. quòd non erat ferebat tamen iudicium quòd afferre debebat eo quòd pulſationes inſtrumentorum expelli debent à loco in quo ſunt homines talem leſionem cerebri habentes. Hæc ergo poteſt fieri et ſi non eſt egritudo ualde ſeua. quare dubitabile eſt ſi mora habebitur quòd multum de materia multiplicabitur ad partem leſam ideo non opus eſt blandiri ſed medicamentis attrahere materiam & euacuare per diuerſas partes. Et poteſt eſſe quòd ſit nocumentum in ſenſu comuni quoniam ſicut fantaſia recipit & detinet ſpecies a ſenſu comuni ſibi delatas, ita fantaſia ſeruit imaginatiue potentie quæ præparando & deferendo ſpecies deſeruit & famulatur cogitatiue potentie, ita ut ipſa eliciendo iuditium afferat ſequendi illud & fugiendi alterum adeo ut ea uelut alter intellectus in homine aquam plurimis ponatur, ſi ergo ſenſus comunis

in corde ſubiectatur ut clare patet ſecundo colliget 8. A uaporibus melancolicis naturalibus contingit quandoque cor infectum fuiſſe & ſpiritum uitalem ab eis fuiße corruptum corruptione conturbationis & cum hic ſpiritus ſit materia ſpiritus animalis inquem tranſmutatur à forma cerebri cum ſuo temperamento non eſt mirabile ſi ex corrupta materia ſcilicet ſpiritu uitali corrupto corruptus generetur effectus ex eo ſcilicet animalis ſpiritus et confirmatur quia forma cerebri cum ſuo temperamento debilior eſt ad perficiendum animalem ſpiritum ex uitali ſpiritu iam corrupto, quam ſit forma cordis cum ſuo temperamento ad probibendam corruptionem in ſpiritu uitali fieri à uaporibus, & a materia melancolica. Sed cor non potuit probibere corruptionem uitalis ſpiritus quòd tamen eſt fortius ergo neque cerebrum poterit uitalem ſpiritum perficere ita ut ex eo fiat animalis ſpiritus imaginationis, & cogitationis ſufficienter productiuus. Et poteſt confirmari quoniam complexio cerebri tia notabiliter iudicari poterit nocita a uaporibus et ab humore melancolico igitur cum ſua diſcrepantia ſpiritũ uitalem corruptum rettificare non poterit ut ex eo fiat animalis ſpiritus inſtrumentaliter operationum imaginationis et cogitationis perfectiuus cum igitur materia animalis ſpiritus que eſt ſpiritus uitalis, & organum quòd eſt cerebrum infecti ſint ſequitur neceſſario quòd operationes imperfecte & corrupte producantur, neceſſe eſt enim corrupto inſtrumento et organo ad operationes deputatc corrumpi operationes ab eo prodicibiles, non immerito ergo ſupra dittum eſt quòd à corde poſſunt exire cogitatio

gitationes iſte male ſed quiſpiam contra argueret ex eo quoniam corruptio in operationibus ſenſuum interiorum poteſt procedere ex augumento caliditatis diminutio & ablatio ex augumento frigd.ut prima tertii teſtu primo has omnes operationes ingreditur leſio, ſed ſupra dictũ eſt uaporem inficientẽ uitalem ſpiritum eſſe deciſum à melãcolia naturali quæ frigida eſt ergo in operationibus naturalibus debet aſsignari diminutio & ablatio & non corruptio huic aũt motiuo dupliciter reſponderi poterit primo quòd ab exceſſu cuiuſcunque qualitatis calide uel frig.aut ſicce contigit ledi operationes interiorum ſenſuum leſione corruptiua uerum frequentius leſio fit à calido quam a frig. & ſic intelligitur auttoritas Auicen. Iterum & ſecundo poteſt reſponderi quòd ſupra non aſſumebatur uapor præciſus a melancolia naturali aut ipsa eadem infectiua cordis & ſang. & etiam uitalis ſpiritus ſed dicebatur quòd ipſam ſub forma naturalitatis humoris melancolici ebulliens aut putrefacta illud efficere poteſt & ita ſatisfit optime motiuo. Finis.

Ad Laudẽ Domini noſtri Ieſu Chriſti Dei uiui & ueri. Qui abſtulit peccata Mundi & pro Nobis in ara Crucis pependit.

Nos Frater Maximianus Beniamus Crenen. in dioeceſi Patauina hæreticæ prauitatis Inq. permittimus hunc librum imprimi.